

TEXT 69

Vážený příteli,
zásadně s vaším ná-
zorem nesouhlasím,
ale dám život za to,
abyste ho mohl pro-
slovit.

(Voltaire)

československý nezávislý měsíčník

říjen 1969

číslo 3

jaromír netík

dvacátýosmý říjen a dnešek

Občanům šťastnějších států jsou památné dny jejich vlasti příležitostí hrdě si připomenout chrabré či jinak slavné činy svých předků, zatleskat slavnostním řečníkovi, jenž zacitoval z úspěšné stránky bilance a pak si v klidu anebo veselí, podle temperamentu, užít sváteční pohody. Tak tomu bylo i v Československu až do roku 1938; na podzim osmatřicátého ležel už těžký stín velmocenského diktátu. Tak tomu bylo tři první svátky po válce – a potom znovu zas hodně jinak. Vzpomínka na výročí založení republiky přestala být oslavou, byla pro Čecha a Slováka, jimž osud společného státu ležel na srdci, hodinami zamyšlení, úvah, v nichž bylo málo radosti – přesto však vždycky naděje, že není síly, která by natrvalo pokořila ideje, jež vedly k 28. říjnu 1918 a tvořily pak základy, na nichž se budovalo státní společenství.

Myšlenka národní svobody a státní suverenity je prastará. Pro vývoj naší civilizace v tomto směru bylo důležité, že její (v termínech dneška) propagace nebyla záležitostí jen úzké skupiny elit, ale v průběhu věků věcí vesnického písmáka právě tak jako dělního lidu, jako harcovacího divadelního principála a osvětených kněží a literátů a mistrů věd. Potom bylo ovšem jen přirozené, že společenský řád svobodného státu bude určovat idea demokracie.

Dějiny nám říkají, že nejsme národem, který by miloval vojenské výboje a ozbrojené revoluce. Kdo tak kdy lidil například husitské války, z nějakého důvodu přehlédl, že šlo o obranu národního a náboženského svědomí. Kdo se kdy snažil postavit do takového světla anabasi ruských legií první světové války, přehlédl z určitých úmyslů, že tu první vojáci svobodné republiky chránili její suverenitu – v oně

situaci totiž své právo vrátit se k novému životu ve vlastní zemi. Ideu jedné revoluce dostal však nový stát přece do vínku: onu Masarykem hlášanou myšlenku „revoluce hlav a srdcí“.

Bohužel nám nebylo dopřáno mnoho času rozvíjet odkaz, jehož symbolem se stal dvacátýosmý říjen osmnáctého roku, den zrodu Československé republiky. Ušlo se kus cesty, udělalo se hodně dobrého a také ovšem přecešné chyby. Házej kamenem, kdo jsi bez viny.

Ideály byly velmi brzy konfrontovány s tvrdými fakty ekonomických a politických realit teď už tak malého světa a ještě menší Evropy. Vzpomeňme si na světovou hospodářskou krizi ze začátku třicátých let; oč nás vrhla zpátky. A pak šest let první okupace Československa, tehdy nacistickými armádami.

Horší škody však na tom, co jsme zdědili po předcházejících generacích, nadělal únor 1948. Onen převrat ve prospěch sil, které vzáhlí – ať už tomu chtěly nebo nechtěly – zavlekly do naší republiky nám cizí způsob (nejen) politického života. 28. říjen 1918 se ve falšované historii proměnil v plod „Velké říjnové revoluce“, stal se „Dnem znárodnění“ – a nakonec měl být ničím, zapomenut. Češi a Slováci jsou však nadělní lidé, které nelze odnaučit vlastnímu myšlení. Konškové nestačili spálit vlastnosti v krvi už zděděné. Jaro a léto loňského roku to prokazují. Ideály, z nichž se Československá republika zrodila, jimiž se chtěla řídit – na jednu tu byly znovu v nové síle. Stejně živé v těch starších, jako u ročníků tzv. socialismu. Domnívám se, že i druhá, tentokrát sovětská okupace vede marný zápas, jestliže si ve spolku s domácími kolaboranty usmyslí okrást národy Československa o to vzácné z dědictví otců.

Není tajemstvím, že mezi těmi, kdo odešli z domova v roce 1948 a v letech následujících, a těmi, kdo opustili republiku po loňském srpnu – jsou mnohé názorové rozdíly, je vzájemně nepochopení v pohledu na určité skutečnosti minulých roků a existují nedorozumění podminěná i generačními rozdíly. Patřím k těm „starším“ a kladu si otázku: nemohlo by být zamyšlení každého z nás nad významem 28. října a cestami, které k němu vedly, počátkem sblížení a společného postupu?

rozhovor slávy volného s ludvíkem veselým

intelektuál má být skeptický

VOLNÝ: Pane Veselý, moje první otázka se týká dnešního postoje západních pokrokově a levicově orientovaných intelektuálů i představitelů komunistických stran k Sovětskému svazu. Domníváte se, že se podařilo sovětské propagandě, za pomoci nového československého stranického vedení je dezorientovat a zmást?

VESELÝ: Já si myslím, že jsou to dvě otázky. Domnívám se, že levicoví intelektuálové v Evropě a dokonce v celém světě byli natolik poučení, a to zdaleka ne pouze československými událostmi, ale celým vývojem sovětské politiky, zvláště v posledních 40 letech, že sovětská zásah v Československu a sovětská okupace Československa v podstatě snad jenom byla, ne-li vysloveně posledním, tak jedním z posledních potvrzení výrazu naprosté nedůvěry k sovětské politice. Fakt je, že se někteří zastánci Sovětského svazu pokoušeli československou záležitost, stejně jako některé záležitosti předchozí, interpretovat jako omyl, jako nedorozumění. K tomu konec konců přispěli i českoslovenští politikové v poslední době – pokud se jim dá vůbec říkat politikové – kupříkladu prohlášením, které mě dojalo, jak soudruh Brežněv v slzách se rozhodoval, jestli má dát příkaz k invazi a jen ve starosti o blaho a budoucnost československého lidu příkaz k okupaci Československa dal. Když se to pokoušejí svádět na nedorozumění a omyly politiky, kterých se samozřejmě dopouští každá politika. Myslím si však, že levicoví intelektuálové na západě jsou dnes v situaci, kdy vidí zásah v Československu ne jako omyl, ale jako logický výraz vnitřní struktury Sovětského svazu a jako logický výraz zahraniční politi-

ky dnešní vlády Sovětského svazu. Myslím si tedy, že se sovětské politice v podstatě – výjimky jenom potvrzují pravidlo – v podstatě nepodařilo ani s největší pomocí současného československého vedení zmást západní levicově intelektuály a dokonce ani ne komunistické strany a přivést je k názoru, že okupace Československa byla nutná, že to byla bratrská pomoc a že to byla záchrana socialismu. Naopak levicoví intelektuálové na Západě i dnes potvrzují své tehdejší stanovisko, že sovětský zásah v Československu byl jedním z největších ran praktickému socialismu ve světě.

VOLNÝ: Ovšem přesto se domnívám, že mnohé kroky, které podniklo ještě staré Dubčekovo vedení, ale zejména Husákovy, například vystoupení na moskevské konferenci komunistických stran, do značné míry pomohlo tahat Sovětům trny z paty, pomohlo se jim dostat se z nesmírně obtížné situace, umožnilo také na Západě určité la- vírování. Fronty najednou nebyly tak tvrdě vyhraněny, jako kdyby z československé strany znělo jasné slovo „okupace“ a nic jiného.

VESELÝ: To je složitá otázka. Z úst vedoucích představitelů komunistické strany a vlády zazněl v srpnu 1968 termín okupace zcela jednoznačně, proto také mají teď Husákovci a Štrougalovci tolik práce, aby tento termín odvolali a aby ho zdiskreditovali v očích nejen československé ale i mezinárodní veřejnosti. Ovšem myslím si, že tím, jak jste charakterizoval vývoj Dubčekova vedení od srpna v roce 1968 jste to trochu zjednodušil. Kdyby nastala situace, že by ráno 22. srpna prezident republiky přijal demisi Černíkovy vlády a jme-

noval novou, takzvanou dělnicko-revoluční vládu, konec konců teď víte, že Indra se de facto přiznal k tomu, že to bylo ve hře, tak by se bylo stalo něco, co by prakticky zamezilo ukázat světové veřejnosti i sovětskému socialistickému hnutí, že československý lid, veřejnost, masy, stejně jako samozřejmě českoslovenští novináři a celá řada československých politiků – členů komunistické strany, mají naprosto negativní postoj k sovětské okupaci Československa. Kdyby se bylo stalo to, co vy jste žádal, kdyby se řeklo, my jdeme všichni od toho, tak vás ubezpečuji, že z Československa pronikl – pokud by vůbec byl pronikl – pouze náznak odporu ve velice slabounké formě a nebyl by se mohl rozvinout v takové síle a v takové mohutnosti v to naprosto jednoznačné stanovisko zdrcující čisti, a to ještě příliš málo, československé veřejnosti k sovětské okupaci. Z hlediska absoluního posuzování situace je možné najít celou řadu negativních rysů té politiky – například pobytu sovětských vojsk v Československu, ovšem nikoliv legalizace okupace Československa. Myslím si, že tam je ten jemný rozdíl mezi takzvanou realističnou politikou a politikou okupantskou. Říkal se o Husákovy, že bude představitelem realističké politiky, Husák je podle mne však představitelem okupantské politiky. Já osobně jsem přesvědčen, že toto období umožnilo levicovému intelektuálům na Západě, komunistickým stranám, socialistickému hnutí v celém světě poznat a konstatovat, že okupace Československa nebyl zásah proti malé skupině kontrarevolučních sil, třeba i na nejvyšších špičkách strany, ale že to byl zásah proti československé veřejnosti, proti československému veřejnému mínění.

VOLNÝ: To je fakt, ovšem na druhé straně umožnila právě politika našich představitelů, myslím posrpnová politika, stáhnout z pořadu všech mezinárodních institucí otázku Československa. Umožnilo to tedy v zásadě každému říci: ne, Čechoslováci s tím souhlasí, tak co my se do toho budeme plést, je to interní otázka sovětsko-československá a Čechoslováci se smířili. Oficiálně.

[Pokračování na str. 2]

Staroměstské náměstí 28. října 1968.

dopis z curychu

...Clovek se rozhodl úplně změnit svůj život. Byl k tomu vlastně donucen, ale to nepřipustí nikdo v Bernu na velvyslanectví, neboť oni mi přece dobře radili abych si užila zbytek prázdnin ve Švýcarech a vrátila se zpět domů. Zádala jsem o legální prodloužení pobytu z důvodu studií zde. Ted se sám určitě objevil úsměv na rtech, ale pochopíte, toto je důvod mladého člověka, který nezná ještě žádných úskoků a lži v životě, který řekne to, co si myslí, který žádá pouze to, o čem je přesvědčen, že je správné a spravedlivé. Velmi rád nese, když je jeho prosba a žádost zavržena bezdůvodně. Proč je tak ostře odmítnuta možnost studia, proč nemá naše společnost zájem, aby mladí lidé získávali zkušenosti v jiné zemi za zcela jiných podmínek a pro nás stát určitě za výhodných finančních podmínek? Ale tyto otázky zůstanou zřejmě neodpovězeny, ale odpovědi člověk jasně a zřetelně cítí.

Snad stojí za zmínku, že tato, pro mě životně důležitá diskuse s hlavou československého zastupitelství v Bernu, probíhala v kuchyni, kdy byl pan konsul opřen o dveře a já v přítahu jeho odmítavých slov jsem se mohla opírat pouze o křeslo. Opravdu domácí prostředí...

Majka H., Zürich

ex Prof. dr. Jaromír Hrbek, DrSc.: „Manifest pravdy“

...Buď došlo ze strany pěti socialistických zemí k násilnému přepadení ČSSR, k nevyprovokované agresi a neoprávněné okupaci naší země, a pak je naším právem i povinností bránit se všemi prostředky. Pak je povinností každého vlastence bojovat ze všech sil proti okupantům. Pak ovšem jsou všichni, kdo hlásají obnovu spolupráce a přátelství s SSSR a ostatními zeměmi, kolaboranti a zrádci. Pak tedy máme i kolaborantské vedení KSČ, Národní fronty i státu.

Anebo nešlo o přepadení, nýbrž o nutnou pomoc proti hroziící kontrarevoluci a intervenci imperialismu u nás, nešlo o násilnou okupaci, nýbrž o preventivní ochranu před hroziícím převratem a krveprolitím u nás, nešlo o agresi, ný-

● V Hořiněvsi na Královéhradecku byla otevřena pamětní síň Václava Hanky, který se v tamním domě narodil 10. června 1971. Žák Dobrovského a knihovník Českého muzea v Praze se proslavil v souvislosti s rukopisy Královédvorským a Zelenohorským, které v minulém století měly pro český národ velký obrozenecký význam, přestože bylo již dnes vědecky dokázáno, že šlo o padělky.

● V Praze byla 22. září ustavena komise Svazu českých novinářů k přípravě II. sjezdu a k řízení svazové činnosti. Za předsedu byl „zvolen“ šéfredaktor „Života strany“ Josef Valenta, členy vedení jsou V. Solecný, M. Noll a F. Něbl, dále byl sestaven 15členný sekretariát. Tyto orgány budou zastupovat SCN v ústředí novinářů ČSSR.

● Pěvecký sbor ČKD Praha, vedený Miroslavem Košlerem, získal 20. září první cenu na pěvecké soutěži v italské Gorizii.

● Olga Schoberová, filmová herečka známá pod jménem Olinka Berová,

žije se svým manželem a desetiletou dcerkou Sarbinou v Římě.

● Pavel Novák, oblíbený „zpěvák-pedagog“ zanechal učitelování a věnoval se profesionálnímu zpěvu. Zahajovací show uspořádal se svou skupinou VOX v Praze v Parku kultury a oddechu. Jeho vystoupení bylo přijato se smíšenými pocity, protože Novák dosud vyžívá a hledá svůj osobitý projev. Podle mínění odborníků by si jeho talent zasloužil ještě pečlivě spolupráce režiséra a choreografa.

● Rozhodnutím president republiky byli jmenováni noví rektori vysokých škol na Slovensku: rektorem SVST v Bratislavě je prof. inž. Anton Blažej, rektorem UPJS v Košicích prof. RNDr. Vladimír Hájek, UK v Bratislavě bude řídit prof. MUDr. Emil Huraj, rektorem VŠE v Bratislavě je prof. inž. Mikuláš Sedlák. VSMU Bratislava prof. Alexander Moyzes atd.

● Pesarského festivalu „Nových filmů“ se zúčastnili z ČSSR Dušan Trancík s „Fotografova-

nie obyvatel domu“, „Šibenice“, Dušan Hanák s filmem „322“ a Ota Krivánek s filmem „Deň náš každodenný“. Na festivalu, který byl více diskusní, než soutěžní, byla se zájmem přijata „Šibenice“, otřesný příběh o marném boji člověka s bezejmenným, nicméně konkrétním násilím.

● Československá kina „protestují“ i přes politické nátlaky výběrem svých programů. Poslední týden v září promítala kupříkladu pražská kina 26 českých a slovenských filmů, 12 filmů amerických, 12 francouzských, 7 NSR, 7 anglických, 2 švédské, 2 NDR a 1 mexický. Sovětské filmy jsou jen tři, a to přepis Shakespearova Večeru třikrálového (tedy jen sovětské zpracování), zfilmovaný ruský klasik Tolstoj (Vojna a mir) a Šolochovův, dnes již také klasický Tichý Don.

● V Praze byla schůzka mimů celého světa. V malém divadle Na zbradli byl uspořádán festival pantomimy, kterého se kromě „hostitele“ Ladislava Fialky zúčastnili Marcel Marceau, Pierre

Byland, René Quillet (Francie), Dimitri (Svyc.), Helfrid Foron (NSR), skupina Compania Argentina de Mimos (Arg.), Samy Molcho (Izrael) a další. Závěrečná přehlídka byla uspořádána v divadle Komedie v Praze.

● Režisér Vladimír Čech natáčí v Praze nový film Svatá hřišnice, což nebude nic jiného, než nová, tentokrát muzikálová verze Langrova Obrácení Ferdyše Pištory.

● Královská opera v Antverpách zařadila do svého repertoáru pro letošní sezónu znovu dílo B. Martinů Recké pašije. Letos v únoru ji zde inscenoval Karel Jernek. Ke druhé, obnovené premiéře, byl jako dirigent pozván bratislavský dirigent Slovenského národního divadla Ján Valach.

● O dílo vynikajícího českého malíře, žijícího ve Francii, Františka Kupky je ve světě stále větší zájem. Jeho obraz a čtyři grafické listy odcestovaly z Prahy do kanadského Toronta, kde budou vystaveny od 15. října do 15. listopadu.

máte slovo

TEXT 69 – 0, 1, 2

... Srpnem nic nekončí. Váš časopis nechť převezme prapor tisíců demonstrujících, stovek zatčených a milionů těch, kteří mlčí se zatvřenými zuby. Nechť je výrazem naděje a bojovníkem za moderní pokrokovou evropskou společnost, o kterou nám v loňském jaru šlo. Nejsme tentokrát hrstkou vyvržených zoufalců, je za vším národ – dělníci, studenti, mládež, inteligence. Doba temna, lži a násilí skončí – ztratila československý jarem nenávratně své místo v historii. Zmizí i štrougalovští normalizátoři, kteří svými činy prokazují přímo učebnicovou přibuznost se svými fašistickými předchůdci...

Vladimír Nechanický, Wangen/Allgäu

... Úvodní článek je stručným nekrologem nad pohřbenými nadějami loňského jara. Za vlastní přijímáme závěrečnou premisu úvodu, v níž se říká: »Spojuje nás touha, aby naše republika byla skutečnou vlastí všech svých dětí a jsme přesvědčeni, že na tuto naši společnou touhu nemáme právo nikdy resignovat, ani dnes ani zítra!«

Za mým vhodnou pokládáme úvahu Slávy Volného – ideologa TEXTU 69. Již z názvu článku, jímž je řečnická otázka »Ideologie nebo boj o moc« – můžeme snadno usoudit na autorovu příslušnost k marxistické ideové základně. Kdo jiný by totiž mohl vážně polemizovat s názory moskevské »Pravdy« nebo ulbrichtovského »Neues Deutschland« o oprávněnosti naší touhy a spontánnosti pokusu našich národů, získat zpět ztracenou svobodu?

Zdá se, že Sláva Volný dosud nedospěl k plnému poznání základní rozpornosti komunistické »ideologie« a praxe. Což nechápe, že od samého zrodu komunistického hnutí zůstávala ideologie bezvýznamnou oblastí vyhrazenou fanatikům a pošetilým snilkům?

Zpradovaj, Chicago, č. 8/69

... na váš časopis se těší nejen ti, kteří věří v brzkou konsolidaci vztahů ve střední Evropě, spojenou se svobodným návratem domů, ale také velká většina lidí, kteří se definitivně rozhodli zůstat a usadit se mimo hranice republiky, vychovávat tu svoje děti bez sentimentality ke »starému kraji«. Všichni ti lidé mají dost hněvu a vzrušení, odvrzuje trochu svoje články, uberte jim ten punc socialisticko-emigrantský, stejně je socialistická emigrace na západ sama o sobě dost protismyslná a povzbudte své čtenáře zdravým rozumem. Platí zde opět: Jsme s vámi, buďte s námi!

P. Šiška a J. Vrbík, Calgary, Canada

... první číslo jsme očekávali velmi netrpělivě – a naše očekávání bylo bohatě odškodněno. Svůj zájem dělat čtivý, poutavý, politicky angažovaný a veskrze pravdivý měsíčník asi na 100 % splnit. Nebylo by na škodu, kdyby TEXT měl poněkud obsažnější část zpravodajství o událostech v Československu...

Petr Štastný, Johannesburg, South Africa

... myslím, že TEXT mně dokáže nahradit LL, MY 68, prostě všechno to, co nyní postrádám. Vím také, že to co mně tolik chybí už neexistuje, a to co doma nyní vychází, to bych zase odmítala číst já. Všem Vám držím palce ze všech sil...

Jane K., Fort William, Canada

... bylo to jako pozdrav z loňského jara – bohužel za smutnějších okolností. Po zavedení tupé cenzury u nás jsem v češtině nic podobného nečetl. Nemám rád fráze – ať vystupují ve jméno čehokoliv, staromilství, či maločeskou velkostatovost. U vás jsem nic takového – díkybohu – nenašel...

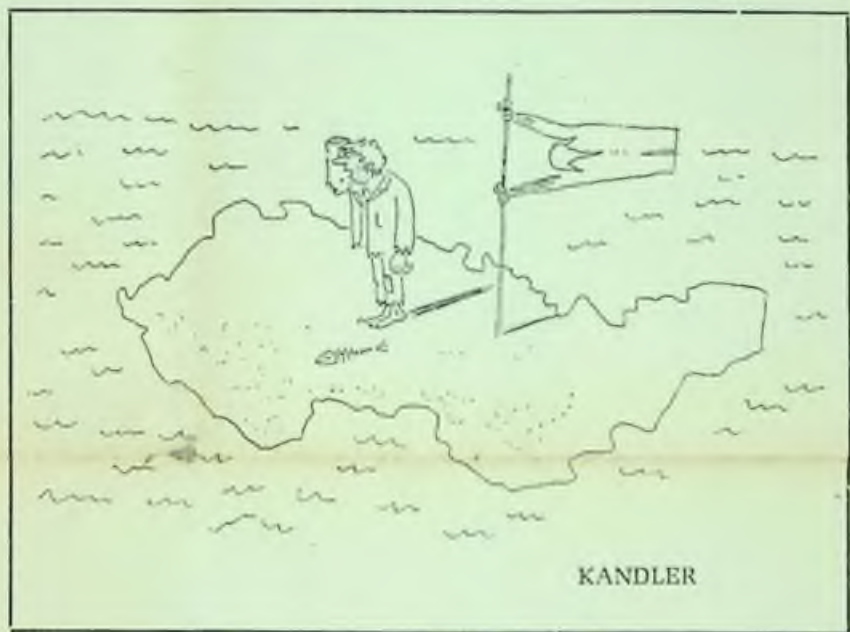
Jaroslav Vejvoda, Bern

brž o plnění řádné dohody s našimi představiteli. Pak je povinností každého z nás – a především našich vedoucích činitelů – aby to jasně a jednoznačně prohlásili a všemu lidu prokázali a objasnili.

Není přece možné, aby normálně myslící a čestný člověk současně hlásal: Jsou to okupanti a agresori, ale musíme je považovat za spojence a přátele.

Každý musí mít v této základní otázce jasno, jinak nelze náš lid a naše národy politicky sjednotit.

Avšak právě u tohoto klíčového problému jsme svědky neuvěřitelné skutečnosti: Nikdo z nejpovolanějších dosud nepodal podrobný rozbor příčin, které vedly k 21. srpnu 1968. Nikdo dosud nesdělil všechna rozhodující fakta. Nikdo neinformoval veřejnost o jednáních, která předcházela vstupu vojsk do ČSSR...

můžeme, protože Moskva prokázala jasně své velmocenské ambice a že jí nejde v podstatě o smysl a podstatu socialismu a komunismu. Na druhé straně je na světě jediná druhá síla, a to jsou Spojené státy americké. S touto silou se samozřejmě tyto síly, což pochopíte, ztotožnil rovněž nemohou. Nemají proč. Při této příležitosti si vzpomínám na Arthura Kestlera. Samozřejmě se vzdal komunismu a dokonce napsal knihy, které byly považovány za antikomunistické. A ve svých vzpomínkách napsal, že už tenkrát, když byl v SSSR, se ptal: Ježíšmaria, vždyť tam je spousta věcí, s nimiž já, jako komunistka nemohu souhlasit. Mám z toho vyvodit závěr, že vystoupím z komunistického hnutí, že své stanovisko veřejně proklamuji a že se tedy rozejdu s dnešním – tedy tehdejším vedením komunistické strany. Podle mého soudu je analýza jeho soukromého postoje v podstatě analýzou postoje mnoha levicových intelektuálů z třicátých let.

VOLNÝ: Konečně myslím, že i ten československý pokus byl pokus vrátit u nás socialismus na bázi evropskou.

VESELÝ: No, zaplaťpánbůh. V tom podle mého soudu byla právě jeho síla. Jeho neznitelnost. A nevěřím tomu, že se tento pokus bude někdy přesně v této formě opakovat. Ale věřím tomu, že zanechá mnohem hlubší stopy ve vývoji socialismu a komunismu, než jakýkoliv jiný, pouze antisovětský postoj. Protože měl svou jistou teoretickou bázi, ze které vyrůstal, a to bázi velice realistickou.

VOLNÝ: Chtěl bych říci ještě jednu věc. Když hovoříme o tom hodnocení západních levicových intelektuálů, že zde přebývá určitý takový romanticko-naivní prvek,

ludvík veselý intelektuál má být skeptický

(Dokončení se str. 1)

VESELÝ: Pane Volný, vy žijete v iluzích. Vzpomeňte si na Maďarsko 1956. Já to vůbec nechci srovnávat s československým jarem, v tom je velice podstatný rozdíl – ale nicméně v roce 1956 se odehrálo něco v Maďarsku. Tenkrát Nagy, který byl zavřený a později popravený, ani ostatní příslušníci maďarské vlády to samozřejmě nemohli osobně hájit v OSN, ale nicméně to byla světová záležitost. A za jak dlouho se o Maďarsku nevědělo vůbec nic? Cíli bylo by se podařilo udržet problém československa na pořadu OSN, nebo jiných mezinárodních organizací o rok déle, rozhodně ne víc. Na druhé straně si ovšem myslím, že to, co se odehrávalo po okupaci v Československu, jen podpořilo ony aktivní, uvažující a přemýšlející síly, nepodléhající emocím, nýbrž zcela rozumně analyzující situaci, utvrdilo jenom tyto síly v jejich názoru, že tento sovětský zásah nelze omluvit žádným termínem: omyl, nedorozumění, nutnost, která byla špatně pochopena a tak dále; nýbrž, že to byl zcela jednoznačný výraz velmocenské politiky Sovětského svazu, který s obsahem takových termínů jako jsou socialismus a komunismus nemá naprosto nic společného.

VOLNÝ: Dobře, když tedy vezmu v úvahu toto hodnocení, když vezmeme v úvahu, že skutečně Sovětský svaz dokázal, že dělá imperialistickou politiku, která nemá skutečně nic společného ani s marxismem, ani se socialismem, jak si tedy vysvětlit, že přes toto poznání, které, jak říkáte, proniklo do západních intelektuálních, levicových a pokrokových kruhů, nedošlo k nějaké otevřené roztržce se Sovětským svazem a s jeho politikou.

VESELÝ: To souvisí podle mého soudu s celkovou situací ve světě. Ono se velice snadno teoreticky řekne, že pokrokové síly na Západě by měly jasně prohlásit: přerušujeme styky s Moskvou a vytváříme své zvláštní centrum. Ted mi ale ještě řekněte kde. V Itálii? No, to Francouzi s tím nebudou souhlasit, protože mají jiné názory na spousta věcí. Možná ani Angličané s tím nebudou souhlasit, pravděpodobně s pojetím italské komunistické strany nebudou souhlasit ani Švédové, i když jejich postoj k sovětské okupaci Československa je totožný, možná ještě silnější, než postoj italské komunistické strany. V tom případě musíme pochopit tyto levicové síly, že ony si říkají, tak na Moskvu se dejme tomu dnes orientovat nechceme. Ne-

judr. miroslav salfický

„zákonnosť“

Není snadné hovořit o zákonosti tam, kde nebyla. Nicméně je nejen zajímavé, ale i důležité podívat se na tento problém a snad i jeho příčiny, v letech po Únoru 1948. Komunismus jako hnutí sice hlásá spravedlnost, ale když se ujala KSC mocí v naší zemi, bylo právě právo první institucí, která byla zavržena jako nebezpečná pro nastupující nový pořádek.

Všimněme si jen náátkou několika prvních akcí v únorových dnech roku 1948, bez nichž by se KSC nemohlo podařit převzít moc. Zatímco naprosto klidné demonstrace studentů, nežádající nic více než zachování demokratického řádu v zemi, byly policií rozeznány, průvody členů KSC spolu s ozbrojenými komunisty z Lidových milic procházely ulicemi policií nijak nerušený, ačkoliv z těchto průvodů bylo voláno po vyhnání ministrů z vlády a jiných čelných osobností našeho státu z jejich funkcí. Okamžitě byly zřízeny akční výbory v podnicích i úřadech. O své vůli rozhodovaly o sesazení a propuštění komunistům nepohodlných vedoucích pracovníků a tyto osoby doslova vyháněly na ulici, častěji je sprostými nadávkami. Bezprostředně byly obsazeny sekretariáty, redakce a tiskárny nekomunistických politických stran.

To byly akce, jimiž byl porušován zákon na každém kroku. Ovšem bez nich by zůstala moc ostatních politických stran ve státě nezlomená, a protože tyto nekomunistické strany reprezentovaly převážnou většinu národa, nemohla by KSC mluvit o Únoru jako o velikém vítězství všeho lidu. KSC si byla vědoma toho, že i podstatná část jejích členů si přála pokračovat v demokratickém řízení země a diktaturu své strany nechťela. Ovšem – jak jinak měla KSC postupovat? Na konci jejich cílů byla společnost, která nezná existenci

jiných než komunistických politických sil. V demokratické společnosti by taková ideologie nadějí na realizaci neměla. KSC měla proto na vybranou, že se buď cílů své ideologie vzdá nebo jejich uskutečňování odloží na neurčito, či využije první vhodné situace a zmocní se vlády. Rozhodla se pro onu poslední alternativu, a tím tedy i pro boj proti demokratickému právnímu řádu.

Komunisté pochopitelně nemohli veřejně prohlašovat, že právní řád odmítají a nehodlají se jím řídit. Oni ho konečně k zachování pořádku v zemi potřebovali. Ovšem pořádek podle svých představ. Potřebovali nějakým způsobem dosáhnout toho, aby právo mohli sami vykládat i aplikovat. Jako ideální řešení KSC našla zásadu jednotného parlamentu, čímž se vyhnula rozdílným názorům mezi poslanci. Avšak i nadále zde zůstala justice. Nic nebylo stranickému aparátu tak proti mysli jako soudci, kteří rozhodovali o tom, co je a co není právem, kteří měli stále pravomoc ukládat tresty porušovatelům zákona, a to i těm, kteří tuto činnost prováděli ve „svatě věci komunismu“. KSC se nemohla s nikým dělit o moc. Soudy však nešlo zrušit. Nebylo možné jejich pravomoc přenést oficiálně na tajemníky strany. KSC začala tedy razit zásadu třídního výkladu zákona. Onoho výkladu, ve kterém si občané nejsou před zákonem rovni, kde je nutné stejný případ řešit odlišně podle toho, koho se týká. A s tím, že je výhradně věcí KSC podávat o každém jednotlivém případě svůj úsudek.

Soudci staré školy se této praxi bránili. Ti z nich, kteří se této nehoráznosti odmítli podrobit byli označeni za neschopné soudit ve společnosti, která se ubírá ke komunismu. Řada ostatních odešla dobrovolně. Strana tedy urychleně

školila nové soudcovské kádry. Vyhřála je mezi dělníky, kterým ve všeobecných kursech dala základní vzdělání a nezbytné minimum vzdělání právníckého. Tito noví „právníci“ byli pak dosazeni do funkcí předsedů soudů i do funkcí prokurátorů. Nedokázali přemýšlet jinak než v intencích strany. I když mnozí z nich byli slušní lidé, byli naprosto závislí na straně a nemohli vlastně soudit jinak, než na přání tajemníků příslušných sekretariátů. Z celého přístupu KSC k právnímu řádu se stávalo stále zjevnější, že se KSC uchyluje k praxi nepotřebnosti práva.

Nutnost upravovat nejrůznější vztahy mezi jednotlivými osobami i organizacemi byla tak velká jako dříve. Řada sporů byla tedy vyňata z kompetence soudů, „soudilo“ se i na podnikových „soudružských soudech“. Případy byly řešeny v sezeních laiků, vyložené interní záležitosti strany, týkající se různých obav stranických bonzů o jejich důstojnost a pozice, byly jako nejtěžší zločiny proti státu řešeny soudně.

Straně tento systém dokonale vyhovoval. Do právního života země však zanesl chaos, který si přímo vynutil vypracování a vydání souboru nových zákonů, tzv. socialistického právního řádu. Upravoval vztahy, které vzešly z faktického života, z požadavků právníků-odborníků zaručit alespoň nějakou právní jistotu v zemi.

Polednový vývoj roku 1968 znamenal zásadní zásah do neomezené moci KSC. Uvědomíme-li si životní nebezpečnost demokratického právního řádu a jím zaručených občanských svobod, pro celou koncepci strany znamenala po Lednu obnovená svoboda tisku a slova, svoboda shromažďovací a celá řada ostatních svobod takové ohrožení komunistické ideologie, že „srpnové řešení kontrarevoluce“ nemohlo přinést ve svých důsledcích nic menšího, než právě a především zákony, spoutávající opět život naší země do stranických dimensí.

Musíme si však současně uvědomit, že žádný zákon není špatný sám o sobě. Že žádný, ani sebehorší zákon nepočal ještě nikdy nikoho na šibenici. A že i ty nejlepší zákony v rukou darebáků znamenají nebezpečí pro celou společnost.

vota sme sa už pracovne stretali častejšie. Milostivý režim jej napokon „udelil“ milosť a jej druhé meno sa mohlo konečne na neustále opakované intervencie vtedajšieho riaditeľa, neskôr vedúceho umeleckého programu Čs. televízie Emila Štefana, na návrhy moje a na tlak dramaturgie, občas objaví aj na televíznej obrazovke. Viem, že mnohým z vás, ktorí ste tie roky doma neprežili, ktorí ste žili v demokratickej atmosfére súčasného sveta, sa všetko toto zdá byť nepochopiteľné, dokonca azda maličerné a smiešne, ale riešiť takéto prípady v onej dobe vyžadovalo niekedy nesmierne mnoho zbytočne premrhanej energie a aj tak trochu odvahy. Na dokreslenie týchto malých, ale nebezpečných naivností môže poslúžiť ako prírodný detail príhoda, ktorá sa udiala vtedy, keď republiku tzv. nelegálne opustila členka Slovenského národného divadla Hana Sarvašová. Práve v tých dňoch bola programovaná jedna z inscenácií, v ktorej Sarvašová hrala. Po dlhých diskusiách vysielanie konečne povolili, ale my sme na prikaz „zhora“ museli vystihnúť jej meno z titulkov, a tak sa vo vysielaní miesto jej mena objavila „porucha“! Pravda, že sa o chvíľu objavila na obrazovke Sarvašová „živá a zdravá“, to už nikomu nevaďilo. Z takejto mozaiky absurdných, smiešnych a zdanlivo nepodstatných detailov sa skladal vtedajší náš život. Vedľa nich sa, pravda, diali veci tragickejšie. No myslím si, že práve cez takéto nepodstatné a smiešne detaily viedla cesta pre mnohých až na – šibenicu! Magda mala šťastie. Ona stratila iba meno. Stratila ho preto, lebo bolo totožné s menom – Dr. Gustáva Husáka!

„Všetko ide konečne k lepšiemu!“ – povedala s úsmevom a upíla si kávy. Bolo to v tejto chvíli jej najvýraznejšie gesto a ja som ve-

dva texty z tvorby jana schneidera

soud

Soud
svět mými ústy svolává
Rád ponese kříž
Kříž
zem dětem štědře rozdává
už s kolébkou
Přede mnou
zvěstovalo lásku a ráj pro lidi tisíc proroků
však rozplynul se sen
zbyl dým
a moře rudých potoků
Znáť lék
na tuhle dobu bolavou
Naučit se žít
jen žít
a neusínat s obavou
tíživou
Já kašlu
na slíbenou spásu a ráj andělů s mečem ohnivým
Jen poradte mi prosím
jak žít
s člověčím srdcem poctivým
Proč ve mně tluče proč tluče
Snad už se blíží soud
těch co se teprv narodí
Chtěl bych při tom být
žít
až proroctví se zahodí
s úlevou
Protože
zvěstovalo lásku a ráj pro lidi tisíc proroků
však rozplynul se sen
zbyl dým
a moře rudých potoků

musím dál zpívat

O čem mám zpívat
o čem mám hrát
když poraněná slova
jediná pýcha básníkovy
učí se kumštu mlčení
Chtěl bych se dívat
chtěl bych při tom být
až oči ze tmy znova
přečtou si píseň která schová
myšlenku před zlem zničení
Pak ze všech uvězněných úst
písníčky dál nám budou růst
a česká píseň bude znít
pro kterou bude mít smysl dál žít
Nemám co skrývat
nemám co skrýt
v mě poraněné duši
je síla kterou nenaruší
ani strach z mříží vězení
A proto musím dál zpívat
musím dál hrát
o zavražděné růži
o úzkosti jež hrdla uží
o touze po dnu vzkříšení

ernest strednanský rozhovory s magdou husákovou

3.

Tá šálka čiernej kávy akoby predznačila jej smrť. Alebo presnejšie: jej život, cez ktorú sa vnorila do čiernej tmy s nenaplnenými túžbami, pre ktorú – doraňaná – žila. Pravda, to som vtedy ešte nevedel, že stretnutie, o ktorom sa dnes chcem zmieniť, bolo našim posledným stretnutím...

Tak vlastne neviem... čierna káva sa podobá čiernemu tusu. Zatrieš nim slovo a ono sa stane nečitateľným. Tak zatreli aj jej meno. Nevýgumovali ho, pretože sa vygumovať nedalo. To nedokázal ani absurdný režim Antonína Novotného. S jej menom bolo už v tom čase spojených príliš veľa umeleckých činov, a tak všetky snahy o to boli v podstate zbytočné, aj keď totalitný systém moci má veľa sily, proti ktorej je normálnym ľudským spôsobom priťažké bojovať.

Politický systém, ktorý sa nazýval socialistickým, ktorý z vôle svojho vtedajšieho prvého predstavitela pridral k ČSR to ďalšie „S“,

ten systém, ktorý ten istý muž „poučený“ klasikmi – minulými i súčasnými nazýval najhumánnejším na svete, ten vzal Magde jej priezvisko, ktoré mnohé roky nosila po svojom, v tom čase diskriminovanom mužovi a blahosklonne jej dovolil užívať iné priezvisko, ktoré si sama musela navrhnúť. Magda LOKVENCOVÁ. Je to nehumánne, poviete si, neľudské, obľudné. Mne však dnes v tej retrospektíve ťažko vyvstáva iná otázka: Aký je vlastne rozdiel medzi koncentrákom fyzickým a duchovným?

Nebolo viac Magdy Husákovovej, existovala iba Magda Lokvencová, aby z „veľkodušného“ gesta mohla aspoň živoríť.

Konečne sme sa stretli pri šálke čiernej kávy neďaleko budovy bratislavského televízneho štúdia v malom esprese, hneď vedľa obchodného domu, kedysi známeho pod názvom ASO. Hovorím zámerne „konečne“, pretože v tom poslednom najzrelejšom období jej ži-

del, že to myslí maximálne uprimne. Odpovedal som:

„Kdesi som, Magda, čítal, že by bolo veľmi depresívne opakovať celý život to isté. A ty po celú tú dobu, čo sa poznáme, opakuješ to isté. Vieš, že som skeptik, sama si sa mi zvykla posmievať i karhať ma, že patrim do „skeptickej“ povojnovej generácie, ktorá vám, o desať rokov staršej povstaleckej generácii vyťka zodpovednosť za všetko, čo sa deje, a tak azda nemá teraz význam, aby som ti odpovedal. Vysnivali ste si ilúzie a nemôžete sa ich zbaviť!“

„Nezvyknem snívať!“

„Viem. A predsa... V jednom určite. Stále veríš v komunizmus? V jeho neposkrvnenosť? Po tom všetkom...!“

„Neviem, či verím. Pre mňa je to intelektuálny problém. No i tak sa mi zdá, že áno. Pridať novú generáciu, určite pridať a tá ho pochopí v jeho pravom a najvlastnejšom zmysle!“

Snažil som sa ju pochopiť ako vždy predtým. Na Novej scéne incenovala Majakovského. Nebola to dobrá inscenácia. No Magde se nedalo uprieť jedno: bola celou váhou svojej osobnosti, demokratického, ľudského, demokratického proti tuposti, hlúposti, kariérizmu a podlosti v hre vystupujúcich sovietskych byrokratov.

„Nerozumiem dosť dobre tomu“ – povedal som. „Kedysi to bolo jednoduché. Tie príťažlivé heslá povojnového komunizmu po krutej vojne. Ty sama si nás ich učila a my sme sa im pokúšali uveriť. No prišli päťdesiate roky i všetko, čo s nimi súviselo. A roky po nich. Stále to isté. Frázy i ilúzie. Neúprimnosť. Strach...! To už azda nie je otázka generácie, to už je problém systému!“

„Nie!“ – takmer vykrikla. Priznám sa, že dodnes neviem, či v tom jedinom slove bolo sklamanie

z jednej mŕtvej ideológie, ktorej sa stále pokúšala veriť, alebo viera v inú, podľa nej správnu dimenziu, do ktorej sa vývoj musí zvrátiť. No o jednom som presvedčený: v tej chvíli veľmi trpela. Ticho a takmer nepočuteľne doložila: „Príde nová generácia...“

Prišla. Magda Husáková-Lokvencová sa jej už nedožila. Prišla nová generácia, aj keď azda nie vekom, ale koncepciou. Bola to generácia vo svojej podstate totožná s pocitom a vierou, akú ona – podľa môjho názoru – vyznávala. Generácia s ilúziami. Generácia humanistov a demokratov, generácia „socializmu s ľudskou tvárou“, do ktorej zpočiatku, ako sa mnohým zdalo, patrila aj jej muž, pre ktorého stratila svoje meno. Veľkí mocní nedovolili tejto generácii rozvinúť svoj program. Nemohli dovoliť, pretože svojím totalitným princípom vlády sa sami ocitajú v bludnom kruhu, z ktorého niet východiska. Pre nich. Pre čestných ľudí azda áno.

Zaplatil som a odišli sme. Vonku sme sa rozlúčili. Dlho som ju pozoroval, ako išla dolu námestím, vysoká a vzpriamená, na skúšku televíznej incenácie hry Boľša: Muž pre každé počasie do skúšobní v Národnom divadle. Prečítajte si, prosím, túto hru. Je to veľmi zaujímavé čítanie. Zdá sa mi, že v konečnom tvare tejto inscenácie poprela Magda všetko to, na čom v našom rozhovore tak nástojila. Nemohla ani ináč. Bola sice človekom so všetkými chybami a nedostatkami, ale bola statočným človekom-umelcom. A ako taká musela vypovedať o svete pravdu. A tá jej umelecká pravda bola jasne proti tomu všetkému, čo sa u nás dialo do januára 1968 a čo sa u nás deje dnes. Je to trpké a kruté, ale je to azda aj šťastie, že sa tejto VELKEJ DEZILÚZE nedožila...

dr. antonín kratochvíl

od doživotí k sborníku pětadvacíti

Analyzujeme-li po stránce estetické i kulturně politické novou českou knižní produkci, tak vidíme, že za posledních dvacet let, nevyšlo po stránce umělecké tolik závažných děl – jak z poezie tak i z prózy – jako v posledním období. Musíme si ovšem uvědomit, že knihy, které vyšly v roce 1969 byly schváleny již v roce 1968, kdy přestala existovat cenzura nad tiskem a knižní produkci.

Z rozboru nových knih jednotlivých autorů vidíme, jaké umělecké zrátky pro českou a slovenskou literaturu znamenalo jejich uvěznění nebo násilné umlčení od Února 1948.

Zůstane příkladným svědectvím o mravní výši vedení Svazu čs. spisovatelů v r. 1968, které jednak rozhodlo, aby persekovaným a vězněným autorům byla dána přednost před ostatní knižní produkcí (Zahradníček, Palivec, Durych, Kalista, Svobodová, René, Kostohryz, Knap, Prokůpek, Zdeněk Bář a další), a za druhé požádalo nejvýznamnějšího žijícího kritika i historika dr. Václava Černého, aby uspořádal reprezentační sborník, z něhož by jasně vyplývala umělecká bohatost generace, která byla vězněna, umlčena, persekována – byť i jen na určitý čas, jak se to stalo i národnímu umělci, básníkovi Jaroslavu Seifertovi; do sborníku byli přijati i nejvýznamnější prozaici z exilu. Tak vznikl Sborník pětadvacíti. O. Mohyla v recenzi této knihy poznamenává: „... inspirátorům sborníku šlo o to, aby dostali konečně příležitost »rozvázat jazyky« i ti jejich druhové, kteří se na delší dobu nedobrovolně odmlčeli. Nalezáme tu tedy spolu jména, jež se ještě v šedesátých letech pomítala – tvorbu, která se netiskla: Bedřicha Fučíka, Miloše Dvořáka, Zdeňka Kalistu, Václava Renče, Josefa Kostohryze, Františka Dazeckého a další. Obdobím umlčování prošli prakticky všichni příslušníci sborníku: i Jaroslav Seifert, Eduard Valenta, Vladimír Holan, Jan Werich, dále Jan Patočka, Václav Černý, nemluvě o emigrantech Janu Čepovi a Egonu Hostovskému“ (Nové knihy 4, 6, 69).

Předností této antologie je, že přináší nové dosud neznámé verše, prózu, dramata a především esejistiku. O společné ideové koncepci antologie Mohyla v Nových knihách poznamenává: „Zdá se konečně, že autoři našli nejen společný tón: z příspěvků odeznívá ten DEMOKRATISMUS A HUMANISMUS, jež většina generace vynášela už od třicátých, ba dvacátých let, ve větší nebo menší míře v nich nalézáme společný generační prožitek poslední světové války, vyzrálé životní poznání. A v neposlední řadě si autoři Sborníku berou právo být aktivní i dnes, i nadále se podílet na tvorbě trvalých kulturních hodnot.“

Právě ten neprogramovaný, ale jasný DEMOKRATISMUS A HUMANISMUS se zdál novodogmatikům nebezpečný. Tribuna si pospíšila Sborník odsoudit v inteligentně nazvaném článku „Všehochut bez koření“, na adresu V. Černého pak Zora Vacková říká, že „se utopil v diplomatickém krasořečnění“. Pro nás zůstává skutečností, že autoři úmyslně nevytvořili žádnou programovou literární skupinu a že generační skupenství bylo náhodné – co je důležité, že ti autoři byli jedinou alternativou – uvězněnou, zakázanou sice, ale existující vedle oficiální literatury sklánějící se před zestátněným – ismem, determinujícím vedoucí úlohu strany v umění. Zde nejlépe byla vidět katapulte sterilního marxistického myšlení o literatuře třídy vládnoucí a ovládané, ovšem v paradoxní transpozici.

Československo mělo jeden světový primát, bohužel nejen v době tzv. deformací (termín, kterým se kryji justiční vraždy Gottwaldovské éry), nýbrž až do šedesátých let: primát v počtu uvězněných reprezentantů české a slovenské inteligence, především spisovatelů, univerzitních profesorů a biskupů. Jejich počet dosáhl čísla osmdesát. (Seznam uveřejněn v Arše č. 2/1960.) Tohle tragické číslo bylo překročeno jedině „velkým vzorem od kterého se všichni musíme učit“ (Gottwald) – totiž sovětskou justici.

Antologie představuje žijící a opět publikující autory, proto zde nenajdeme příspěvky nejvýznamnějších představitelů této generace, jako Jana Zahradníčka, který zemřel několik týdnů po propuštění z komunistického koncentráku na následky věznění, i celé řady dalších. V tom vidím určitý nedostatek tohoto sborníku.

Zastavíme se nyní u dvou autorů (kteří kromě popraveného Závise Kalandry, prof. Josefa Kepky a dalších) dostali nejvyšší tresty: k doživotnímu žaláři byl odsouzen básník a překladatel Josef Kostohryz a 25 let těžkého žaláře dostal básník, dramatik a režisér dr. Václav René.

Musíme se vrátit do roku 1952, abychom pochopili celou hloubku očistce, kterým věznění autoři prošli a který se v symbolu zrcadlí např. Renčově příspěvku ve Sborníku pětadvacíti. „Prolog sabatu“:

Jsou dny nekonečnější než noc bez úsvitu,
jsou sny, krvavější než rozčtvrcená těla,
jsou osudy, jimž bylo by lépe,
kdyby se byly nezrodily,
jsou tváře, s kterých masku
nesvlékne ani smrt.

Jsou naše dny, osudy i tváře – je tma.
A blažení, kdo mohou říci byla tma,
třebaže ještě jimi protéká jako trombus,
v kteroukoli chvíli smrtelný ...

Bylo to včera? Je to dnes?

Kostohryz je ve Sborníku zastoupen dvěma básněmi „Ztráty“ a „Syrinx“, které jsou ukázkou integritní lyriky v ryzím slova smyslu. Podle svědectví z komunistického podsvětí – kam nelze pohledět a odkud není nic slyšet – z vyšetřoven tzv. státní bezpečnosti, podle svědectví, která mohla být dik polednovému vývoji a zrušení cenzury alespoň částečně v roce 1968 zveřejněna, byli dva významní čeští spisovatelé téměř při výsleších ubiti gestapáckými metodami vyšetřujících tajných orgánů: prosaik Václav Prokůpek a básník Josef Kostohryz.

Proces, ve kterém byl Kostohryz odsouzen na doživotí, byl zvláště nechutně inscenován. Josef Kostohryz a další jsou dnes sice plně rehabilitováni, ale inscenátoři a režiséři těchto procesů pokud jsou ještě v anonymním polotemnu, čekají již na svou reaktivizaci.

O spisovatelích a básnících, odsouzených ve dvou spisovatelských procesech v roce 1952 přinesly zprávu Literární noviny již 2. února 1967, ve které se mezi jiným zdůrazňuje, že „nejvyšší soud přezkoumal celý případ a dospěl k závěru, že v jednání obžalovaných nelze spatřovat trestnou činnost a všechny zprostil v plném rozsahu obžaloby.“

Abychom pochopili dosah zjiště-

ni ještě z Novotného éry z roku 1967, že v jednání obžalovaných nelze spatřovat trestnou činnost – musíme se vrátit k „soudnímu přelíčení“ z dubna a července 1952. Procesy proti ruralistům „obžalovaným ze spiklenecké a diverzantské činnosti v rámci Američany organizované Zelené Internacionály“ probíhaly v Praze a v Brně. V pražském procesu byl odsouzen k trestu smrti a popraven prof. Josef Kepka, dále básník Josef Kostohryz na doživotí a dramatik Václav René na 25 let žaláře. Vedle nich bylo v tomto procesu odsouzeno dalších pět představitelů inteligence. V brněnském procesu bylo odsouzeno 15 intelektuálů, prý členů Zelené internacionály. Byl to pravý spisovatelský MONSTRE-PROCES, poněvadž 13 z nich patřilo k představitelům moderní české literatury a literární kritiky: prosaik Josef Knap dostal 11 let, básník Jan Zahradníček dostal 13 let, kritik Ladislav Jehlička 14 let, historik Zdeněk Kalista 15 let, kritik dr. Bedřich Fučík 15 let, romanopisec Václav Prokůpek 22 let atd. Pražskému procesu předsedal Otakar Baláš, který je nyní opět v čele pražské justice – zastává funkci předsedy Městského soudu v Praze, státním prokurátorem byl Miroslav Kolaja. Několik záznamů z Rudého práva 24. 4. 1952 a 27. 4. 1952 k pražskému procesu: „Osmičlenná skupina špiónů a zrádců... připravovala spiknutí proti republice za řízení agentury Wall Streetu, tzv. Zelené internacionály. Neprátné úsilí této skupiny bylo zaměřeno proti budování socialismu na vesnici. Cílem skupiny bylo zničení samostatnosti CSR a její zapojení do amerického protektorátu tzv. „Evropské federace“. Tohoto zločinného cíle se mělo dosáhnout pomocí nově světové války Američany vyprovokované... Obvinění se dříve hlásili k různým politickým reakcím skupinám, avšak nakonec se ve své nenávisti k lidu sešli na jedné platformě... Kostohryz v závěru své výpovědi je usvědčován, jak prostřednictvím býv. ředitele Ústavu italské kultury v Praze – ve skutečnosti špióna Giorgia Albertiho – zasilal do zahraničí zprávy. Do zahraničí zaslal (také Memorandum) adresované Trumanovi, papeži, Churchillovi a de Gasperi, nestoudný dokument, v němž žádá o otevření výbježí k rozpoutání útočné války... Násilná kolektivizace na našem venkově potřebovala ideologickou injekci o vítězném rozdrce ní třídního nepřítele a bohužel museli k tomu posloužit čeští spisovatelé a vynikající pedagog, kterého dříve ani neznali. Básníkům Renčovi a Kostohryzovi dával prokurátor za vinu, že psali do revue Řád. Obnova a týdeník Brázda: „Během Renčova výslechu vyšlo najevo, že tyto škůdci měli spojení s agentem Zelené internacionály Hrabíkem a klerikálně fašistickým „ideologem“, zrádcem

Pavlem Tigridem.“ V pražském procesu předsedal Vl. Poděpický a prokurátorem byl smutně proslulý Karel Cížek. Rudé právo z 5. července 1952 přineslo zprávu ČTK sestavenou z projevu prokurátora a předsedy soudu: „Mnozí z těch, kteří v tomto procesu zasedli na lavici obžalovaných byli již za prvé republiky typickými představiteli kulturní reakce. Knap, Křelina a Prokůpek ve svých „literárních“ pracích a na stránkách agrárních časopisů hlásali ve službách kapitálů falešná hesla o věčnosti majetkových rozdílů mezi lidmi a o „venkovu jako jedné rodině“. Klamali tak pracující rolníky a snažili se je izolovat od stejné vykořisťovaných dělnických mas a odváděli je od boje proti vykořisťovatelskému... Vítězství lidu v únoru 1948, dosažené díky spojení pracujících rolníckých mas s dělnickou třídou vystupňovalo jen nenávist těchto služebníků agrární kliky a vatikánské reakce k našemu lidu. Proto v roce 1948 přecházeli od otravování našeho kulturního života k záškodnické protistátní činnosti... V plánu této skupiny bylo – v případě zvratu – začlenění našich zemí do tzv. Středoevropské federace... Všichni se nyní ocitli na lavici obviněných, neboť se ukázali být sprostými zločinci“. Téžto několik citátů z Rudého práva stačí, aby člověk pochopil, proč Nejvyšší soud již za Novotného éry zdůraznil, že v jednání obžalovaných nelze spatřovat trestnou činnost a všechny zprostil v plném rozsahu obžaloby. Ovšem, co je úděsné – je skutečnost, že žargon Rudého práva z roku 1952 se opět pohybuje na stránkách Tribuny, RP a je slyšet i z pražského rozhlasu. Nejkrásnějším plodem pražského jara byla akce rehabilitací, které vrátily nevinně odsouzeným lidskou důstojnost, i když velká část se toho již nedožila! První opravdu závažnější kroky k rehabilitaci i nestraníkům byly podniknuty koncem roku 1966 a 1967, ale teprve polednový vývoj umožnil, aby při Svazu československých spisovatelů byla vytvořena rehabilitační komise a do jejího čela byl postaven národní umělec, básník Jaroslav Seifert, který již v dubnu 1956 na II. sjezdu Svazu čs. spisovatelů žádal propuštění vězněných básníků a spisovatelů. Nejvíce mu tenul na mysli básník Jan Zahradníček, o jehož chorobě a rodinné iragidii věděl. Za tento požadavek byl tehdy Seifert kritizován i „literátem“ Zápotockým.

Dnes bohužel Dubčekova éra patří již minulosti – spisovatelé jsou opět ve vyšetřovacích tzv. státní bezpečnosti. Do hrozného mlčení žalářů byl již uvržen ostravský romanopisec Ota Filip.

*) První spisovatelský Manifest.

svätozár holub

symposi6n

(mladá tvorba – bratislava)

Neďaleko Eurípa Pyrrhea stál dom Achamedra, ktorého nazývali hýrivým, lebo vychutnával rozkoše tohto života. V ten večer pozval do svojho domu Alkea, milovaného pevca, božskú Sapfo a jej družku Erinnu, ktorá mala čoskoro preplávať Acheronom, ale o tom ešte nevedela. A bola medzi nimi aj milostnica z Atén, bezmenná pred históriou.

Misy boli plné fig a olív z hojnej úrody na Lesbos a v čašiach sa perlilo víno z Methymny, akému nebolo rovného v celom Grécku.

Alkeos: A neustanem, kým nepadne tyranus v Mytilene.

Achamedros: Ale boj tvoj ti priniesol vyhnanstvo a hlas tvojich piesní nenrehluší ani šum Eurípa. Lepšie je šepkať a mlčať ako volať zďaleka, keď nik Ťa nezačuje.

Alkeos: Nie na to mi dali bohovia dar spevu, aby som hlivel v zbabelosti.

Achamedros: Ach, zbabelosť! Hľaď si zachovať život, niet väčšieho daru bohov.

Sapfo: Oj nie, Achamedros, všetkých nás prevezie Charon, lež pieseň nás prežije tu na zemi. A ako by si obstál pred svojím svedomím? Či i Solón, opustený všetkými, nevyšiel na ulicu v plnej zbroji, hovoriac: Ako mi sily stačili, bránil som vlasť a zákon.

Milostnica z Atén: Beda, i tu, nie inak ako v Aténach, sa hovorí len o boji. A predsa zo zmlčivosti a zhýralosti obviňujú všetkých, čo žijete na Lesbos.

Achamedros: Či láska nie je podobná boju, kde – pričasto veru – zasadzuješ si ranu vlastným mečom?

Erinna: Nie vlastným mečom. Ty, ó božská Sapfo, naučila si ma boľu lásky a mukám piesne.

Sapfo: Čo sa žalujete bohom z útrap lásky a boja? Či nešťastí človeka, ak nehľadiac na nepriateľov, bojuje za vlasť a zákon? A či nie je zákon lásky vo vašich srdciach podobný onomu zákonu na väčšiu slávu človeka? Tak prečo sa žalujete?

Milostnica z Atén: Lež na duchu oslabli

ti, čo hojújú za vlasť a zákon. Moc a sila našli zaľúbenie pred bohmi a moc neprosi, moc nevlúdi sa do srdca sladkými tónmi piesní, ale rinčiac zbraňami, si žiada. Spustli mravy a zákon je na posmech defom. Či neukazovali prstom na Solón a nekríčili – blázon?

Alkeos: Veru, tak je, ako vravíš. I v Mytilene chodia služobníci a zbraňami rinčiac, žiadajú lásku pre tyranov. A mnoho je tých, čo hovoria: Milujme ich, lebo tak nám kaže múdrosť!

Sapfo: Múdrosť? Je to múdrosť báťlavého kmeňa, ktorý prvá víchrica rozmetá. Buďte teda nemúdri. Veď i ty vydávaš svoj život nebezpečenstvu, lebo nadovšetko ti je láska k vlasti a zákonu.

Erinna: Nepoznám inú múdrosť ako múdrosť lásky. Múdrosť nemilujúca a nemilovaná je ako pleva pred budúcimi pokoleniami.

Achamedros: Hovoríš ako ten, čo si ešte neobriadil dom svoj a nechráni ho pred záhubou a svojich blízkych pred potupou.

Sapfo: Nekarhaj ju za to, že je lepšia od teba. Ale skúmaj, či tvoja láska nie je primalá, lebo väčšia potupa je, ak seba i svojich blízkych pokoríš pred tyranou.

Erinna: Počúvajte, ako šumi Euripos. Vo-

dy obmývajú brehy Lesbosu. Je to ochrana i odpoveď, rozhovor s bohmi.

Alkeos: Nezveruj, sladká Erinna, svoju ochranu živlom. Nie sila živlov, ani moc tyranov nás nepriblíži bohom, ale hrdosť, ktorá nám kaže nepokoríť sa a láska, ktorá nám odlúdi zmysly od údelu smrteľnosti.

Milostnica z Atén: Neľakaj ma Acheronom, belosiné sú moje údy a dychtivá obľatia moja náruč. Nesnívam o nesmrteľnosti, či iných prísluboch bohov. Chcem milovať, len milovať.

Alkeos: Každý je strážcom svojich darov. Rúha sa ten, kto nimi pohŕda. A v čom inom je plnosť života, ako v rozmanitosti darov?

Sapfo: Si miláčikom bohov, Alkeos, lebo ti dal veľkého ducha.

A takto sa zhovárali, až pokým nesvitlo a červené slnko nevyšlo nad ostrov. Radovali sa z nového dňa a chválili bohov, že im dali dar slova a srdcia silné a nepokorené a dobrodenie lásky. A Achamedros žartoval s nimi a stal sa jedným z nich a bázeň ho opustila.

karel jezdínský

druhý dlouhý podzim

Nesluší se připisovat jistým událostem význam, který nemají. Záříjové zasedání pléna ÚV KSČ nepředstavuje ani tragédii, ani konec či začátek nějaké nové etapy. Představuje snad už jen jakousi pomalu, ale jistě po dlouhé měsíce předtím tečku za stavem, který se předtím vytvářel a nikdo snad neměl mít iluze, že záříjové zasedání orgánu – už předtím několikrát čistěného a zbaveného potencionálních odpůrců skutečné reakce – projeví jakoukoli snahu – alespoň v minimu – triumfující a dočasným vítězstvím opilou reakci přimět k rozumnému uvažování. Dubček, a to co se technickým termínem nazývá Dubčekovou politikou – to nepadlo při záříjové čistce. Československý obrodný proces skončil v prvních hodinách dne 21. srpna 1968 a bylo opět iluzi si to neuvědomovat. Fenoménem československého vývoje je pouze to, že nepřítel polednového vývoje – vnější i vnitřní – mohli oficiálně vyhlásit jeho pohřeb až po třinácti měsících. Třináct plných měsíců trvalo, než byly zrušeny historické dokumenty a prohlášení, která v praktické politice byla popřena už dávno.

Zásadní stanovisko předsednictva ÚV KSČ z tragické srpnové noci bylo v zásadním dosahu opuštěno už podepsáním tzv. moskevských protokolů, už rok se nesměl připomínat 14. mimořádný sjezd – nejdemokratičtější a nejrepresantivnější událost v historii poválečného československého komunistického hnutí. Už před rokem musela svá místa opustit část přední garnitury pokrokových československých politiků-publicistů. Obavy Moskvy tehdy silně kompromitované před světovou veřejností z dalších projevů masového lidového odporu ji přiměly pohlížet pak několik měsíců na zbytek svobodného projevu tisku, studentů a odborových organizací. Pěstovala se „podivná okupace“, což nebylo výrazem dobré vůle či ústupků ze strany Moskvy a jejich pražských a bratislavských kolaborantů, kteří se ostatně pod ochranou sovětských tanků v nedočkavě touze po totální moci snižovali paradoxně k podzemní činnosti, ale výrazem skutečnosti, že v prvních měsících po Srpnu se novým faktickým vládcům nepodařilo ještě ovládnout veškerý aparát, jehož je k výkonu moci nezbytně zapotřebí. Na jejich straně byl však čas. V tichosti a pod ruznými – často technickými zámlčkami – byl odvoláván jeden nepohodlný funkcionář za druhým, přefazován na místa méně významná, za záclonou probíhala čistka v bezpečnosti a ve složkách armády. Všichni si vzpomínáme s jak špatně hraným rozhořčením odmítal i Husák začátkem tohoto roku oprávněná obvinění, že odvoláním Josefa Smrkovského z funkce předsedy parlamentu sleduje cíl konečné likvidace tohoto lednového – ať jakkoli problematického – politiky. Nejde prý o nic víc než o techniku spravedlivého národnostního zastoupení – tvrdili tehdy a pokrytecky dodávali, že si Smrkovského váží a že jen antisocialistické síly chtějí čistě technickou záležitost zneužít pro své kalné cíle.

Hlavní zlom této etapy vývoje nastal koncem března, kdy vedení strany – ve složení ovšem už značně méně pokrokovém – kapitulovalo před hrubostí a drzostí Grečkových výhrůžek. Ačkoliv tu snad zbyla ještě jedna a poslední šance zachovat tvář a důstojnost alespoň minulosti, mnozí, kteří toho nemě-

li zapotřebí, usoudili, že je třeba podřít se zcela a beze zbytku. Ale ještě jednou se vytvářela iluze o možnosti jakéhosi východiska, jakési eliššovské hry, jakéhosi rozumného chápání reality. Dokonce výměna Alexandra Dubčeka za Gustava Husáka se s cynickým machiavelismem v těch kruzích, v nichž se to považovalo za potřebné, vydávala za jakýsi chytrý tah, který znemožní radikálním ultra-stalinistům zmocnit se všech pozic. Byla sehraána komedie, při níž bylo Alexandru Dubčekovi dojaté děkováno, a aby veřejnost byla přesvědčena, že vše zůstává téměř při starém, byl překolejen na už bezvýznamnou funkci předsedy opět zposlušného parlamentu. Pak svezli nákladní vozy do závodu ČKD Jodasovu gardu a národ už sotva mohl považovat Husákův nevybíravý slovník a Černíkovu trapnou improvizaci (při níž mimochodem projevil základní neznalosti i marxistických ekonomických termínů) za jakýsi pokus o východisko. Dostavily se dlouho slibované „nedozírné důsledky.“ Byl konec podivné okupace. Brutální cenzura potlačila poslední zbytky projevu svobodného veřejného mínění. Sluší se připomenout, že pánové Havelka i Kempný – čemuž jsem byl přítomen – ještě tehdy předstírali smutek nad reálnou nutností tak ohavného kroku. Dokonce zdánlivě nejevili nadšení nad denunciantským prohlášením stovky pochybných novinářů pochybných schopností a vyzývali ke spolupráci ty, které dnes označují za antisocialistické, kontrarevoluční elementy.

Květnové plénum vyhlásilo konec machiavelismu, v propagandě ještě operujícího například Husákovým utrpením ve stalinismu. Čistka v mocenských prostředcích byla ukončena, bourbonská restaurace starého režimu mohla nekrytě pokračovat. Vůči veřejnosti a zbytku jejich pokrokových představitelů se přestalo užívat háčovských argumentů. Po ruce byly obušky, mocensko-administrativní rozhodnutí a nakonec – v srpnových dnech – i stíelné zbraně. Miroslav Moc – přes objektivní potíže – proměnil v krátké době Rudé právo na list důstojný úrovně Gottwaldovy a Novotného doby, s tou výjimkou, že jeho čeština se zhoršila o další třídu kvality a že jeho slovník nabyl nových vulgárních poloh. Opět hrozilo koštětem, které smete „špinavou pěnu“. Ukázalo se omylem předpokládat, že Husákovy Československo bude Československo kádávské či alespoň gomulkovské. Vývoj ukázal a záříjové plénum dotvrdilo, že neschopní protagonisté mravního i ekonomického debaklu se ničemu nenaučili a že nic nepochopili. Zatvrzelci se rozhodli, že se odnaučí i stydět a červenat. Máme je tam téměř všechny znovu. Indru i Biřaka, ale i onoho Kapka, který se ještě koncem loňského srpna k potěše našich národů dušoval, že už v životě nic veřejného nepodnikne. Onoho Salgoviče, před nímž po různých sklepích v srpnových dnech přechala zákonná československá vláda. Onoho Hrbka, který si plete funkci ministra školství s funkcí omezeného vesnického policajta jakési předpotopní éry. Po čistce v české vládě se dostal na funkci ministerstva spravedlnosti pan Němec. Kdysi, za Novotného, jsme mu byli povinni občas předat v Čs. rozhlas slovo, jako povinnou daň za to, abychom mohli říkat ještě něco rozumnějšího. Byli jsme přesvědčeni, že národ má z této povinné daně legraci. Jeho dnešní funkce není už ovšem legra-

cí, tím spíše, že pan Němec ještě i v posrpnové době projevil svými akcemi v libeňské Čechii a jinou podvatnou činností zvláštní pochopení pro nerespektování platných zákonů. V plné parádě se objevil zas na scéně Karel Hofman, o němž lze před každým soudem důkazně prokázat, že věděl o připravovaném sovětském útoku a že jej svými lživými informacemi spoluzavinil. Bude opět dohlížet na to, aby si prosti občané prostřednictvím spojů, které ze svých daní platí, nemohli vyměňovat své soukromé názory. Viděno z tohoto hlediska zbývá se zeptat, proč bourbonští restaurátoři jsou tak netolerantní k panu Antonínu Novotnému. Má být zřejmě posledním zbytkem hry, že jejich dlouholetý protektor a mecenáš na jejich seznamu chybí.

Ani po záříjovém plénu nepřestane zřejmě Rudé právo a znásilněný tzv. Československý rozhlas uveřejňovat a vysílat fabrikáty. Slovník padesátých let bude ušvédčovat ze lži zaklánače, kteří dosud tvrdí, že se padesátá léta nevrací. Bude je ušvédčovat ze lži i praxe fašistických výjimečných zákonů, zatýkání i nepokryté projevyvaná touha po pomstě za osm měsíců nečistého svědomí a neklidného spánku. Přesto přeze všechno lze ještě věřit, že k padesátým létům je daleko. Není to zásluhou květnového či záříjového pléna, nýbrž zásluhou československého lidu. Před dvaceti lety – ač to i tehdy byla menšina – bylo možno vybrat si z kádrového zázemí, v němž idealismus, slepá důvěra, zbabělost a korupce umožňovaly najít příslušnou slovní podporu k útlač. Zájemsi s idealismem a slepou důvěrou zmizelo. Zmizeli revoluční snílci a místo nich zbyli Mocové a Oldřich Švestka. Z jejich schopností, zakrývanou tuclem pseudonymů a z jejich morálky, v níž se už nic zakrýt nedá, necití zvláštní potěšení, ani husákovsko-štrougalovské vedení, ostatně i v tomto stádiu, zmítané logickými spory v boji o moc, který nás už nemusí zajímat. A na stavu věci nemění nic ani skutečnost, že v novém vedení uštěl už asi páte salto Oldřich Černík a že si díky zvláš-

tní přízni Leonida Brežněva zařizuje závratnou kariéru i donedávna zcela neznámý, od května 1945 všem garniturám stranických vůdců bezmezně poslušný, technokrat jménem Kempný.

Záříjové plénum tak nabývá při všem všudy jen technického významu dávno očekávané a připravované čistky. Bylo zajímavé pozorovat její staronový mechanismus. Ocenit statečný postoj těch, od nichž se vyžadovala ponižená sebekritika. Riskovali mnoho, neboť by bylo opět iluzi považovat čistku, při níž se nestřili a nevěšili, nýbrž jen sesazuje na bezvýznamná místa či vylučuje ze strany, za velkorysost a liberalismus. Obvinění mají nápadnou podobu s fabrikáty padesátých let. Ale i tehdy nojdrive zasedal ústřední výbor a tajná policie měla ještě čas. Ostatně – a to je právě tak dobré jako nebezpečné – v Československu se dá stále vládnout jen dvěma způsoby: demokraticky anebo brutálně násilím, neboť se ukázalo, že nelze manipulovat lidem, který se jednou zbavil strachu.

Po třinácti měsících se Moskvě zdařil cíl, který si předsevzala, že se musí zdařit v ranních hodinách 21. srpna loňského roku. Třináct měsíců trvalo, než se protektorátní garnitura odhodlala dosouhlasit ji její tehdejší požadavky. Než našla odvahu cynicky to oznámit lidu. Oněch podivných třinácti měsíců, často protkaných iluzemi, není škoda. Český a slovenský lid našel možnost vyjádřit světu své skutečné názory a této možnosti v stále se zužujícím trychtýři dokonale využil. Mnozí, počítám se k nim, ztratili povinnost hájit do poslední chvíle pozice mužů, kterým dali svou podporu a kterým nechťeli žádným neuvěřeným činemškodit. Jsou okamžiky, kdy se dál ustupovat nedá a kdy fronty jsou neobyčejně jasné.

Věděli jsme o půlnoci 20. srpna, že kontrarevoluce zvítězí. Nebylo snad chybou neučinit ji toto vítězství příliš lehkým. Po záříjovém plénu můžeme opakovat, že kontrarevoluce v Československu zvítězila. Ale i po záříjovém plénu můžeme konstatovat, že je to vítězství za cenu těžkých zráť. Pyrrhovo vítězství. Čas je teď na jiné straně.

lidského svědomí, co odpovídá kritérium pravdy a mravního dobra.

Nechci tvrdit, že dnešní katastrofální duchovní a mravní úpadek vládnoucích komunistických stran, kterému se teď zase vždy důsledněji musí i přizpůsobovat Komunistická strana Československa, je výlučně a bezprostředně dílem Leninovým. Leninovi panující žáci a následovníci si z jeho učení a jeho příkladu většinou vybrali jen to nejhorší, a k tomu ještě mnoho přidali ze svého. Ale předně oni sami žádný jiný výklad Lenina nikomu nechťejí trpět a nemohou se tedy příliš pohoršovat, když pak i odpůrci všechny jejich lži a nepravosti připsou na Leninovo konto. A za druhé, ani zcela objektivní historik nemůže popřít, že aspoň začátky pozdějších deformací se vesměs najdou už u Lenina a plynou z jeho jednostranného pojetí člověka. Je pravděpodobně, že Lenin mnoho z takových zjevů, které trpěl nebo i podporoval, považoval za přechodné nástroje revoluce, které pak v nové společnosti dost rychle pomínou. Sotva si představoval jako trvalý a snad i dogmaticky postulovaný zjev usměrňující cenzuru tisku a všech sdělovacích prostředků, soustavné obelhávání lidu a vydírání elit, aby aspoň předstírali, že lžím věří, tajnou policii, slídící ve všech ohlastech života a nekontrolované vládnoucí pomoci zmocňovacích zákonů se zpětnou platností, centralismus ve straně i státu, který se přivlastku „demokratický“ jen vysmívá, který ho jen předstírá k důkladnějšímu lámání charakterů, povinností vojenské poslušnosti komunistů vyspělých západních národů vůči omezeným bolševikům ruským, nezasloužené výsady ruských komunistických předáků jako nové třídy, která má sobecký zájem na udržení tohoto systému se všemi jeho nepravdami a křivdami. Opravdu, nechce se mi věřit, že by byl Lenin toto všechno považo-

rafinované spiknutí

Hružostrašné zprávy přicházejí z Československa. Nové senzační odhalení stihá jiné, veřejnost se seznamuje s fakty, které měly být před veřejností zatajeny. Teprve nyní i my, kteří jsme tam v ony rušné dny minulého roku žili, se dovidáme, jak vše bylo zakonspirované, jaké síť jsme vybudovali, jak bartolomějská noc vlastně již byla přede dveřmi, ze které nás zachránil pouze hrdinný zákrok Sovětské armády. V čele státu i komunistické strany stáli zrádci i lichoměrni podvodníci, kteří si zahrávali s důvěrou lidí. Patří téměř k občanské povinnosti odhalit nějaké nové, dlouho utajované spiknutí. Proto se tohoto úkolu nyní podjala i soudružka nad jiné kvalifikovaná, tajemnice klubu komunistických poslanců federálního shromáždění, Božena Macháčová-Dostálová. Náznorně prokazuje jaké to rejdy se odehrávaly na půdě parlamentu. Domnívám se, že nejzávažnější je její odhalení v 41. čísle týdeníku Život strany.

Napsala doslova: „Pomoci tisku, rozhlasu a televize usilovala skupina Smrkovského a Kriegla o povýšení Národního shromáždění nad stranu, a tím o postupné uchopení moci ve státě.“ Chápete tu hrůzu? Národní shromáždění se snažilo uchopit moci ve státě. Co je moc, to už je moc; tak daleko šli ve své zavilé nenávisti pravcovi oportunisté, intelektuální liberálové, zrádci renegáti a vyslovení kontrarevolucionáři. Ano, chtěli doslova uskutečňovat program vytýčený Ústavou Československé socialistické republiky, ze dne 11. července 1960. Ve hlavě třetí, čl. 39 (odst. 1) se praví: „Národní shromáždění je nejvyšším orgánem státní moci Československé republiky.“

Myslim, že je štěstí, že dnešní vedení v Československu má soudružky tak bdělé a ostrážité, které byly schopny prokuknout i tak intelektuálně rafinované spiknutí. Právě osoby těchto kvalit jsou zámkou další světlé a šťastné budoucnosti země.

-sv-

val za normální stav komunistické společnosti a za předmět násilné a vyděračské normalizace, když se od toho někteří soudruzi někde trochu odchýlili. Ale je bohužel nesporné, že se Lenin příliš snadno smířoval s nebezpečnými začátky všech těchto zjevů, protože je považoval za nezbytné prostředky politického vítězství, po kterém teprve měly nastat předpoklady pro společnost pravdomluvnou a morální.

Proto je dnes Gándhi v podstatných bodech svého morálně politického odkazu lěk na choroby, které nám přímo nebo nepřímou odkázal Lenin. V podstatných bodech svého morálního politického odkazu, pravím, protože v některých jiných bodech, například v nerozlišujícím odmítání industrialisace, se Gándhi jistě mýlil, a v jiných byl samozřejmě příliš určován svou dobou, svým prostředím a také povahou velmoci, proti které bojoval.

Za nejpodstatnější odkaz Gándhiho pro naši dobu považuji kombinaci svědomí, svornosti a nenásilí. Svědomí, to znamená mluvit pravdu nebo aspoň neopakovat lež, a nepředstírat, že ji věřím. Svědomí, to také znamená nikdy a za žádnou cenu nespoupracovat se zjevnou křivdou, ačkoliv své normální pracovní a občanské povinnosti plním. Svornost, to znamená, že takto společně a současně postupují stovky, tisíce, milióny lidí. A nenásilí, to je přitom to nejtěžší a nejnejjednodušší a konec konců i nejdůležitější. Znamená to, že bojují jen zbraněmi ducha.

Nevím, mají-li nejlepší z komunistů pravdu, že proti mocné proľhanosti a ozbrojené křivdě úředních Leninových dědiců se ještě dá zachránit dobré jádro leninismu. Jsem ale přesvědčen, že proti jakékoli mocné lži a ozbrojené křivdě natrvalo a doopravdy zvítězí jen láska k člověku a proto společný nenásilný boj za pravdu a právo.

sylva součková

angličané

V posledních dvaceti, třiceti letech, od druhé světové války, se vlastně nezměnili.

On je stále stejně vysoký, štíhlý, holohlavý, přitloustlý, zavalitý, malý, s plnovousem, nijaký, zanedbaný, pobledlý, pomačkaný, zvědavě na vás hledí.

Zatímco jeho žena je jako vždy tichá, upravená, pěkně oblečená, stále v pozadí, věčně rodičí děti, bezbarvá, adorující jeho, neboť co by ji jiného čekalo kdyby ho neměla,

jejich děti jsou stále ještě všude. Vřiskají a jsou nevychované, ale modrooké a dlouhovlasé, s anglosaskými lebkami, špinavé a přitom strašně zdravé, obdivuhodně pěkné, do školy chodí v uniformě, ve škole se modlí a učí milovat pána Boha, za školou již v pubertě však milují druhé pohlaví, zkrátka děti k pohledání, budoucí generace, a je jich mnoho;

jejich přátelé vždy stále zdraví navyklym způsobem, odpovídají zase jen otázkou a znovu na čaj a hovoří o počasí a projevují příslušnou dávku sympatií, když se konverzace stočí na syna, který neudělá maturitu a kupují si druhou televizi, barevnou a druhé auto a druhý dům a dovolenou na Haiti, protože samo-obsluha jim patříci nesmírně prosperuje...

jejich rodiče jsou sice již v důchodu, ale stále ještě sledují z povzdálí každodenní události a pečlivě se starají o svou zahradu a vypadají tak číslounce a upravené a odpočaté, jakoby je právě někdo vybalil z úhledně zabalené krabice,

jejich společnost je stejně rozmanitá jako dříve, nic se tu nezměnilo, je tu Arab i Žid, Ind i Pákistánec, Biafran i Nigérijec, Japonec a Číňan, křesťan i mohamedán, Američan i Evropan, Afričan a Asijec, směsice se spíš rozšířila, v každém případě je jich mnoho a zachovávají si své staré zvyky, takže vůbec nemáš dojem, že jsi v Anglii. Víš jen, že jsi na této planetě, připadá ti to snad absurdní, ale to je Anglie. Anglie druhé poloviny dvacátého století, Anglie odangličtělá, různorodá společnost, společnost která nikam neusiluje, protože ji v tom brzdí její vlastní

demokracie, tradice, kteří nechávají každého volně žít, i umírat a v důsledku toho a zbytečných předsudků, plynoucích z nevědomosti, život jde pomalu kupředu, jeden krůček vpřed a nejméně tři zase vzad, spíš ale stojí a snad jednou za deset let se křečovitým pohybem posune vpřed pokud ho svědomití páni v buřinkách, přirozeným gestem vrozených byrokratů, neženou zase zpět, protože za to jsou placeni, něco za ty peníze musí přece dělat... a tak

jejich národ vsřebává do sebe tisíce a desetitisíce cizinců, kterým se noc co noc zdává o domově a pokud potřebuje, aby mu bylo pomůženo, učiní tak nejspíše cizinec, protože nová krev má nové nápady a britský domorodec, potomek starých Keltů a Britů, je přece jen ostrovan a každý ostrov má své nevyhnutelné specifikum...

A jejich specifikum je jejich demokracie, a ta je tak svobodná až zase omezuje, protože vzbuzuje i anarchii a apolitičnost, neangažovanost a necitlivost. „Live and let live“ to není jen heslo, to je spíš národ na život — v sousedním domku může dojít k vraždě, anebo tam někdo umře z hladu, ale ty o tom nevíš, protože tobě do toho nic není a pokud jde o ty chudáky někde v Asii, Africe a bohužel i v Evropě, kteří stále ještě a snad znovu a znovu musí bojovat o ta nejzákladnější lidská práva, tož co s tím my, Angličané, ostrované, můžeme dělat, máte mít náš recept na demokracii a byli byste na tom lépe, vždyť každý má právo na život — pokud neohrožuje životy těch ostatních, ať si pro mne za mne mělá co chce na svém, ale ať mi nechá napokoji to mě... Chudáci Českoslováci, doplatili na to, ale my to věděli, že to nemůže dlouho trvat, copak by si to Rusové nechali líbit, to víte, každá demokracie má nějaký háček, Československo na to šlo příliš zhurta, myslelo si, že i ti druzí ve světě chtějí pravdu, upřímnost, rovnoprávnost, ale to tak nejde, svět je zvlčtilý, nemá čas na čistotu, upřímné city... věci se nesmějí říkat otevřeně, nazývat je pravými jmény, lidé nechťají slyšet pravdu, jsou to ale prima lidé ti Českoslováci, máme je moc rádi, nedají se.

to se nám líbí na nich, ale mají to těžké, ostatně kdopak by nenadával na vlastní vládu, ovšem toho Dubčka je škoda, toho je škoda... ale my se nemůžeme v němčem angažovat, chceme, aby na světě byl mír a ono se pořád někde válčí, vždyť to takhle dál nejde, nechceme, aby se opakovaly tragédie druhé světové války, a teď by to bylo daleko horší, jsou jaderné zbraně, byl by to konec světa, konec světa... Raději se do ničeho nemíchá, kdo si chce hrát na válku ať si hraje, my si hrát nebudeme, my chceme mír, proto se do ničeho nemícháme — ale lituji vás, má drahá, musíte k nám přistí s obotu zajít na čaj, John vám povi o tom jak jel na ryby do Francie! To vám byla taková legrace...

Těžko, těžko se vysvětluje, že v jiných částech světa lidé musí stále ještě bojovat o svou lidskou důstojnost. Je jim to příliš vzdálené...

neupadli v nemilost u jiných. Zákon gangu je totiž nemilosrdný; i hoši nebožtíka Al Capona věděli dobře, že musí „v tom“ jet stále, že nelze vystoupit z rozjetého vlaku, z oné zločinecké organizace, když už do ní jednou vstoupili.

V mnohém nelze, ani při nejlepší vůli, hledat společná východiska. Velice mnohým bylo ublíženo, velice mnozí už prostě nemohou svou toleranci přehánět do nekonečna. Neboť co uděláme, znelíbí-li se gangu během roku, dvou, pěti let další, Bilak, Moc, Černík, Švestka, Hofman či jiní? Budeme — podle teorie neomezené tolerance — i s nimi hledat společnou platformu, až přijedou, až vyjdají i oni jakási prohlášení?

„Kdo jsi bez viny, hoď kamenem!“ Ovšem vinu nelze smýt prohlášením, vinu nelze odčinit frází, demagogickými řádky o slušnosti, o dorozumění. Nelze také tvářit v tvář postiženým provádět jakási formální „pokání“ konstatováním, že tenkrát jsme byli mladí, nadšení, naivní a důvěřiví. I my ostatní jsme totiž tenkrát byli mladí, naivní a důvěřiví, i když poněkud méně nadšení. A přece jsme věděli, přece jsme se nestali členy gangu. Nebyli jsme ani chytřejší ani více nadaní. Snad právě proto, že jsme tehdy nejásali, zní nám dnes blůše silná slova někdejších protagonistů té mafistické organizace, někdejších modrokošilatých nadšenců, hovořících i dnes nadále bez strachu, bez jediného slůvka holočování o své svazácké či stranické minulosti a očekávajících dokonce i zde neutuchající a dlouhotrvající potlesk.

Aby bylo jasno. Nejde mi o jakousi odvetu. Jen si myslím, že skromné přiznání k podílu na tom všem, co se doma stalo, by bylo více na místě, než silná slova. A nejen přiznání, ale především poučení pro další život. Avšak jak to všechno kolem sleduji, jsem poněkud skeptický. Můj muž z Vyšehradu jistě přijede a vytvoří se svými názorovými kolegy pravděpodobně filiálku partaje v exilu. Ovšem mělo by to být zase bez nás, protože společnou platformu — po dvaceti letech omylů, bezpráci a krutosti — bychom snad přece jen neměli s blahosklonnou tolerancí hledat. To by snad bylo už skutečně příliš moc. Už proto, že ono „Kdo jsi bez viny, hoď kamenem!“ bych zde — ale i doma — říkal velice, velice potichu. Kdybych byl býval členem gangu.

JAROSLAV KUČERA

sláva volný

slepá ulička pojmů

Poměrně dost často se setkávám s otázkou: „Pane Volný, jste vy vlastně ještě komunista?“ Když odpovím — nejsem členem komunistické strany, neboť jsem z ní vyloučen — vyhýbám se jádru problému. Neboť, co to je vlastně komunismus? Pokud se budeme domnívat, že komunismus je to, co je v Sovětském svazu, pak musím odpovědět — nejsem komunista. A nejsem komunista v případě, že uznáme za komunistickou společnost to, co je v Československu, Polsku, či Maďarsku, co je v Číně nebo na Kubě. Pokud však budeme za komunismus směr, který se snaží nalézt místo pro člověka ve světě, který se nesmírným vývojem techniky a vědy dostal na křižovatku, směr, který usiluje, aby člověk nebyl ovládan věcmi, ale ovládal věci — pak musím říci, jsem komunista. Dostávám vždy stejnou námitku: To ovšem v zásadě už nejste komunista.

Myslím si však, že o to vůbec nejde. Není podstatné, za co je člověk pokládán, případně za co se pokládá sám, ale jaký je osobně sám, jako člověk. Zda splňuje požadavky, které jsou na člověka, jako na nejvyššího tvora na této planetě Zemi, kladeny. Naučili jsme se škatulkovat, rozděloval, naučili jsme se operovat pojmy, které zdaleka nejsou přesné a vedou proto nikoliv k dorozumění, ale k myšlenkovému chaosu. Karel Marx v polovině minulého století udělal analýzu společnosti, ve které žil. Od té doby uplynulo více než sto let, svět se nezdá zřejmě příliš vpřed, věda a technika udělala takový pokrok, o jakém se Marxovým vrstevníkům ani nesnilo. Změnila se společnost, změnily se podmínky života lidí a my se někdy snažíme operovat stále pojmy, kterými on tehdy charakterizoval svůj svět. Souhlasím s prof. Evženem Loebem, že v dnešním světě nenalezneme již ani kapitalismus, ale ani komunismus v té formě, jak je Karel Marx popsal, či jak o něm snil. Prostě není — to je realita dneška. Tzv. kapitalismus již dlouho není možno charakterizovat jako společnost s akumulací bohatství v omezené vrstvě a s akumulací bíd v širokých vrstvách společnosti. Nacházíme moderní státy, především v Evropě a severní Americe pokoušející se hledat východiska z rozporu mezi jednotlivcem a společností. Právě tak nelze socialismus — jak je prakticky uplatňován zejména v zemích východní Evropy — charakterizovat jako společnost, která dala lidem dostatek materiálních statků a dostatek osobních svobod, dokonce více svobod, než jiné společnosti. Takzvaný socialistický blok je konglomerátem států s totalitními režimy, které se opírají ne o podporu širokých vrstev obyvatelstva, ale o omezený počet funkcionářů byrokratického stranického a státního aparátu. Režimy, které vládnou ne s lidem, ale proti němu. Ovšem i v těchto zemích, i mezi příslušníky vládnoucích stran, je mnoho lidí, kteří chápají neudržitelnost tohoto systému, jeho protiumání zaměření a hledají cestu k otevření, demokratické společnosti. Případ Československa jara a léta 1968, je pro toto snažení charakteristický.

Proto je myslím nutně se oprostit od starých pojmů, které lidi i svět rozdělují a hledat nová společná východiska. Plně souhlasím s jedním svým přítelem, který tvrdí, že dnes existují prakticky jen dvě strany. Strana lidí

chytrých a slušných a strana těch ostatních. Příslušníci těchto obou stran žijí v obou částech světa. Jsem toho názoru, že přes všechnu nedokonalost světa, ve kterém žijí dnes, je zde jedna velká přednost. Dává větší možnosti lidem svobodně se připojit ke straně chytrých a slušných lidí, nenutí je tolik k ústupkům za hranice vlastního charakteru, cti a pravdy. To je podstatné. Právě jako je podstatné pro dnešní Československo, že se v něm vytvářejí objektivní podmínky, aby lidé zrazovali a opouštěli to dobré, co v nich je, aby dali průchod špatnosti, která ve větší či menší míře je v každém člověku. Případ Oldřicha Černíka, dnešního premiéra, je do značné míry symptomatický. Pokud by pražské jaro pokračovalo, měl všechnu ambici k tomu, aby se stal politikem vycházejícím z mínění a prání lidu, kterému vládně, aby dělal politiku ve prospěch své země. V nové realitě, dané okupací země, se změnil v protagonistu směru. Jehož jedinou devizou je vládnout za každou cenu. Ovšemže nemusel, nikdo nemusí. Nemuseli ani desítky dalších, kteří se dnes snaží dělat kariéru. Je pouze smutným vysvědčením systému, pokud lidé v něm mohou udělat kariéru pouze a výhradně nečestnými, antihumanitními metodami. Ze se Oldřich Černík pokládá za komunistu, není důležité, neboť jsem již řekl, že není podstatné, za co se člověk pokládá, ale čím skutečně je.

Každý člověk prochází určitým vývojem, který je determinován prostředím, vzděláním, mírou jeho dostupných informací. Rekl bych, že pro svět není rozhodující od jakého-ismu k jakému-ismu se dostal, řekl bych, že není ani podstatné jakou filosofií či náboženstvím dnes vyznává. Jde o to, pro kterou ze stran chce svoji víru, nebo chcete-li své přesvědčení využít. Zda pro stranu chytrých a slušných lidí či pro tu druhou stranu. Pro chytré a slušné lidi byla vždycky charakteristická tolerance a právě dostatek tolerance pro citění a názory druhých, je určující i pro další vývoj světa. Neboť tento svět může být skutečně pro lidi tehdy, až strana chytrých a slušných lidí získá na prostou a zdrcující převahu. Proto každý, kdo se k ní přidá, by měl být vítán, jako další posila v boji o lidi a svět. Jednou pak musí přijít doba, kdy ti hloupí a zlí, možná zůstanou hloupí, ale už nebudou mít možnost být zlí. Je to dlouhá cesta, ale je nutno po ní jít, protože myslím, že není jiné.

rozpaky a pochyby

Ústřední ředitel Československé televize a v poslední době pracovník římského velvyslanectví Jiří Pelikán se v minulých dnech rozhodl emigrovat. Při této příležitosti vydal prohlášení, které bylo široce komentováno v domácím i zahraničním tisku. Zatímco doma bylo odsouzeno, aniž si mohli čtenáři jeho věty přečíst, v zahraničí bylo většinou v plném znění zveřejněno.

Jiří Pelikán se sice v mnohařádkovém textu distancuje od opatření dnešního československého vedení, nesusouhlasí s okupací Československa a nehodlá uznat — tak jako dnešní domácí představitelé — status quo a tzv. „realitu“, v mnohém však byvalý předseda zahraničního výboru Národního shromáždění zůstává i nadále nesmlouvavý. Fráze (a není jich v Pelikánově prohlášení zrovna málo) o zneužitých citech k SSSR, o hospodářském a kulturním rozvoji, stejně jako Pelikánovo alibistické distancování se od „antisovětsismu“ působí poněkud rozpačité. Prohlášení Jiřího Pelikána se stalo sice „šlágre“ pro politické komentátory, avšak vyvolalo současně i nemalou řadu pochybností.

(JK)

útržky
z kalendáře

Čekám — a přiznám se, že dost netrpělivě — až se tu objeví. Musí totiž přijet, dříve nebo později ho potkám někde na mnichovském Stachus nebo na vídeňské Kärntnerstrasse, ve světlemodrém svetru, v nádherných kalhotách, oblečeného tak, aby na první pohled (podle logiky tureckých či italských Gastarbeiterů) bylo vidět, že žije na Západě. Potkám ho, budu asi dělat, že ho nevidím — léta jsme se neměli zrovna v lásce — a on, jakoby nic, žovčáhně s ústy od ucha k uchu, s hranou radostí zavolá: „Ty jsi tu taky? A už nás tam nikdo nedostane, vid’?“ Pak rozprávne ruce a bude se ke mně řídit. On — můj zloduch z Prahy, ten předseda partajní organizace z Vyšehradu, ten uličník, ten gauner, ten — „trpící emigrant“.

A nebude sám, bude jen dalším v řetězu těch, kteří dvacet let „pracovali“ pro to, aby to doma bylo takové, jaké to — bohužel — dnes je. Bude dalším emigrantem s partajní legitimací v kapse, dožadujícím se pochopení, úcty, pomoci, dobrého místa a především — tolerance. Jsme přece všichni demokraté, máme přece společného nepřítele. Ale máme my skutečně vůbec něco společného?

Je zbytečné rozvíjet dnes teorie o správnosti toho kterého politického názoru, liberalismem počínaje a extrémní úchylnou konče. Myslím si totiž, že nestačí prohlásit, že nestačí říci „změnila se situace“ a pak si společně sednout ke stolu a umýt si ruce. Je mnoho, většina, těch, kteří si své ruce nikdy nedokázali pojmout, kteří po zákazu studií či po vyloučení z vysokých škol hrdě a trpělivě oblékli montérky a na stavbách, v dolech, buřích a mnohdy i za nřízením pomáhali „budovat“ tu nesmyslnou a bráznou společnost člením gangu. Gangu, jehož příslušníci sloužili ochotně dokud to šlo, dokud to i vynášelo, dokud

čtyřem pražským novinářům, ale i jiným podobným pánům

Pane Bohumil: Machu,

kdysi jsme sedávali spolu ve Smeč-
kách 33, v jedné redakci, dokonce
jste si tykali. Já nestraník, vy i za
Novotného stoupající ve funkcích.
Myslel jsem si tehdy, že si docela
rozumíme, dokonce jste doporučil mou
žádost o přijetí do — tehdy ještě
přísně výběrového — Svazu českoslo-
venských novinářů. Také později
jste se setkávali jako šéfredaktoři
dvou různých zemědělských časopisů.

Mnohokrát jste mi dával číst své čtyř-
verší, ta která jste prý nevydával jen
proto, že jste sloužil dobré věci a
psal raději o vápnění a hnojení, při-
čemž na pořádnou poezii nezbyval
čas. To byla Vaše častá slova, pane
Machu, hovořil jste tehdy přesvědčivě,
dokonce jsem měl dojem, že si al-
truista. Protože by Vám to snad
mohlo i škodit, neřikal jsem to nikde.
A udělal jsem dobře.

Dnes jste totiž, díky zcela jiným
životním zásadám, ředitelem 1. odboru
cenzury a dokonce i čerstvým nosite-
lem vyznamenání „Za zásluhy o vý-
stavbu“. Výsledky své mnohaleté
„práce“ vidíte všude kolem sebe. A
přece za ně nosíte řád!

Ptám se Vás: je to jen chorobná
cizížádost, či je to snad pomsta za to,
že jste se nestal Hrubínem, Divišem
nebo Seifertem? A ptám se Vás ještě
jednou: mohou snad za to ti Hrubí-
nové, Divišové nebo Seifertové?

Pane Bohumile Machu, nechci být
s Vámi v jedné novinářské organizaci.
Dnes už ne!

Pane Zdeňku Belechu,

i s Vámi jsem sedával kdysi v jedné
redakci, i s Vámi jsme si dokonce
navzájem tykali. Nikdy jsme si sice

moc nerozuměli, snad s výjimkou po-
sazení nad pivem či v rakvičském vin-
ném sklepe. Báł jsem se Vás, stejně
jako Vy jste se báł nás všech ostat-
ních. Vycvičili Vás k tomu na ústřed-
ním výboru KSČ, kde jste dříve pra-
coval. Báł jste se hovořit i před býva-
lými spoluaparátníky u Vás doma, na
Invalidovně, kam jste nás pozval na
křtiny své dcery. Bylo mi Vás líto.
Mnohokrát jsem vyslechl Vaše histor-
ky o tom, jak jste se musel v aparátě
„prodávat“ a podlézat. A bylo mi Vás
zase líto. Věděl jsem totiž, že musíte
stále jen improvizovat, na víc totiž
Vaše znalosti a vědomosti aparátníka
v novinách nestačily. Nedělal jsem
dobře, když mi Vás bylo líto.

Dnes jste totiž, z milosti bůhovičko-
ho, komentátorem Rudého práva. Znovu
hovoříte nepravdy jménem pracují-
cích, znovu bezostyšně matete lidi.

Ptám se Vás: je to jen chorobná
cizížádost, či je to snad pomsta za to,
že jste ve skutečnosti nikdy dříve ne-
byl novinářem? A ptám se Vás ještě
jednou: mohou snad za to všichni ti
ostatní, schopnější a nadanější novi-
náři?

Pane Zdeňku Belechu, nechci být
s Vámi v jedné novinářské organizaci.
Dnes už ne!

Pane Miroslave Moci,

spolupracovali jsme spolu v redakci
Mladé fronty v šedesátých letech
dost dlouho, dokonce jsme si i tykali.
Sedávali jsme nad mými kresbami a
měl jsem dojem, že jsme si rozuměli.
I Vaše tehdejší názory byly podobné
mým. Po Vašem odchodu se nám,
spolupracovníkům zdálo, že v redakci
chybíte, i když Vás mladí neměli moc
rádi. Pak už jsme se — to jste praco-
val jako dopisovatel v Bonnu — jen
párkrát potkali. Byl jste jako vždy
srdečný a žoviální.

Dnes jste, díky svému názorovému
veletoci, šéfredaktorem Rudého prá-
va, které jste dokázal v kratičké době
zkorumpovat neuvěřitelným způsobem
k obrazu Husákovu a jeho moskev-
ských nadřízených. Za tuto službu jste
se stal dokonce i čerstvým členem ÚV
KSČ, kam jste byl kooptován možná
místo Josefa Smrkovského nebo snad
jiného oblíbeného.

Ptám se Vás: je to jen chorobná
cizížádost, či je to snad pomsta za to,
že popularita jiných byla u mladých
neskonale větší než Vaše, mládežnic-
kého redaktora? A ptám se Vás ještě
jednou: mohou za to snad ti mladí?

Pane Miroslave Moci, nechci být
s Vámi v jedné novinářské organizaci.
Dnes už ne!

Pane Vladimíre Solecký,

s Vámi jsem se osobně neznal. V
době, kdy jsem pracoval v tisku, se-
děl jste zřejmě „v jiných funkcích“. Je
tedy pravděpodobné, že jsme se ne-
setkávali ani v Klubu na Vinohrad-
ské ani v nově zřízeném Klubu novi-
nářů v Pařížské ulici, kam některý z
Vašich dnešních kolegů v loňských
srpnových dnech ochotně zavedl zma-
tené okupanty. První jsem Vás spatřil
v pražské Lucerně, na aktivu Městské
organizace SČSN 18. listopadu 1968.
Vystoupil jste tam jako člen redakce
Světa socialismu, tedy časopisu, který
se po srpnové okupaci — snad v
zájmu odběru a zbytečné remitendy —
takto přejmenoval z bývalého
Světa sovětů. Vaše vystoupení tehdy v
Lucerně bylo ojedinělé mezi stovkami
jiných. Předsedající tehdy na hlasitý
nesouhlas auditoria více než tisícovky
novinářů poukázal na něco, co je Vám
zřejmě cizí — na demokratické zása-
dy diskuse v našem svazu. Jen proto
jste tehdy nebyl umlčen. Snad proto
teď umlčujete ostatní.

Dnes totiž už nejste neznámým re-
daktorem z redakce, která měla políže
s obsazením systemizovaných míst.
Jste už náměstkem ředitele Česko-
slovenské televize. A nejen to dokon-
ce — s třemi dalšími — připravujete
jakýsi nový, „obrozený“ svaz novi-
nářů.

Ptám se Vás: je to jen chorobná
cizížádost, či je to snad pomsta za to,
že při Vašem vystoupení si všichni
šeptali „kdo to je?“, chcete nás snad
ujistit o tom, že bychom Vás měli
znát? A ptám se Vás ještě jednou:
mohla za to ta tisícovka novinářů?

Pane Vladimíre Solecký, nechci být
s Vámi v jedné novinářské organizaci.
Dnes už ne!

Pánové Bohumile Machu, Zdeňku
Belechu, Miroslave Moci, Vladimí-
re Solecký, ale i pánové další,

žádný slušný a poctivý novinář,
komunista či bezpartijní, nebude chtít
být s Vámi v jedné novinářské orga-
nizaci. Stejně jako naši předchůdci se
nechtěli a nemohli ztotožňovat s pro-
hlášeními a činy páni Kříže, Wernera,
Kožíška a dalších nositelů Svatová-
clavských orlic, udělovaných ministrem
Moravcem.

Vystupují proto z organizace, kte-
rou Vaše přítomnost a přítomnost
Vám podobných zdiskreditovala v
očích soudných a čestných lidí. Ne-
chci být s Vámi v jedné novinářské
organizaci. Dnes už ne!

JAROSLAV KUČERA
číslo novinářského průkazu 730

doktoru gustavu husákovi, tajemníkovi úv - ksč

... Jak je možné, že dodnes ne-
byl vyloven ze strany ani z ÚV
nikdo z těch, kdo páchali zločiny,
deformovali socialismus, přivedli
zemi na pokraj hospodářského
bankrotu a stranu na pokraj úplné-
ho politického a morálního rozkladu?
Jak je možné, že v čele orgánu,
který si osobuje právo řídit české
komunisty stojí člověk, o němž
existují nezvratné důkazy, že zne-
užíval své státní funkce k tomu,
aby zabránil odhalení zločinů sta-
linského období? Necitíte zvláštní
pocit, je-li Vaším nejbližším spolu-
pracovníkem bývalý šéf Vašich ža-
lářníků?

Není pro mne tajemstvím, že
existuje dokument v němž se tvrdí,
že řada našich spisovatelů a novi-
nářů jsou agenti imperialistických
mocností a že v tomto seznamu fi-
guruje i mé jméno. Nezmiňuji se o
tom ze strachu a nechci ani apelo-
vat na Vaš zdravý rozum a smysl
pro právo. Považuji však za správné
Vás varovat. Nastoupíte-li tuto
cestu, překročíte-li i tuto poslední
hranici, která Vás dosud dělí od
metod minulosti, budete jedním z
těch, kteří sami těžce doplatí na
požár jimi rozdmýchaný. Logika
vývoje je v tomto směru neupros-
ná. V současné době dáváte svou
neposkvřenou minulost k dispozi-
ci jako zástěrku nositelům minu-
lých deformací. Pomáháte opět do
sedla představitelům své byrokra-
tické monolitní moci, která byla
Lednem vážně ořesena. Nemáte
podporu žádné sociální vrstvy v
naší zemi, a to Vás nutí opírat se
stále ve větší míře vyloučené o mo-
cenenské prostředky. Odtud je už jen
nepatrný krok k násilným a pro-
tizákonným metodám, které už ne-
jednou postihly i své tvůrce a pů-
vodce.

Hleděl jsem na Vás při Vašem
projevu v ČKD. Můj kolega Karel
Kyncl už řekl, že to byl projev ne-
důstojný politika Vašeho formátu.
Snažil jste se vyhovět pudům
svých posluchačů, onoho nemysli-
cího objednaného davu, ochotného
vše schválit, rytmicky tleskat če-

mukoliv a provolávat stejně jako
před lety omšelá hesla. Lidí, derou-
cích se znovu k podílu na moci, k
němuž jim za normálních okolnos-
ti scházejí schopnosti i mravní pro-
fil. Prosím, abyste si uvědomil, že
pro tyto síly nejste ani Vy koneč-
ným řešením. Dnes jim pomáháte
vyřizovat jejich politické odpůrce,
zítra mohou smést právě Vás a
mohou proti Vám ještě jednou užít
melod, které jste už poznal.

Snad není ještě dost pozdě,
abyste se zastavil na cestě, vedou-
cí zákonitě k tomuto konci. Nevím,
nedovedu to posoudit. Opuštím
zřejmě v nejbližších dnech nedo-
brovolně hnutí, v němž jsem strávil
čtvrt století a jemuž jsem věnoval
veliký kus svého života. Přiznám
se, že nad tím v této chvíli nedo-
vedu cítit lítost. Věřím stejně pev-
ně jako ve svém mládí v ideály
socialistické společnosti, ve spra-
vedlivou, bohatou a šťastnou bu-
doucnost lidského rodu. Rozum mi
však už brání věřit ještě v možnost
progressivní úlohy hnutí, které už
po dlouhá léta tyto ideály zraňuje,
které neslouží společnosti, ale
egoistickým zájmům a byrokratic-
ké kastě neschopných, po moci
toužících lidí. Obávám se, že v sou-
časné době ztrácí KSČ poslední
šanci, kterou ji dala historie, že
ztrácí definitivně podporu všech
slušných a schopných lidí této ze-
mě.

Nezávidím Vám Váš úkol a Vaše
postavení. Je tisíckrát lepší být řa-
dovým, t. č. „pozastaveným“ a
zítra vyloučeným členem, než prv-
ním tajemníkem strany, která zra-
zuje už po několikáté sama sebe a
která to je zřejmě schopna udělat
i kdykoliv v budoucnosti ve jmé-
nu frází, sterilního myšlení a
servilnosti vůči vládnoucí klíse ze-
mě, která za posledních stovacet
let zvětšila své území v průměru
každoročně o velikost Vašeho Slo-
venska.

Historie jednou tvrdě a neupros-
ně zhodnotí činy každého z nás.
Nezapomene přitom hledat i moti-
vy těchto činů, zjistit, koho vedla
touha po moci a kariéře a koho
věrnost názorům a hlas svědomí.
Přeji Vám, aby tento soud nedo-
pál u Vaší osoby příliš tvrdě. Aby
se Vaše dělí nemusely stydět za
Vaše jméno, abyste pro příští gene-
race nebyl výstražným a varovným
příkladem.

LUDEK PACHMAN, REDAKTOR

Pozn. redakce: Část tohoto dopi-
su, psaného 18. června 1969 a urče-
ného ke zveřejnění v případě auto-
rova zatčení, v těchto dnech —
ač neradi — tedy uveřejňujeme.

České slovo

noviny československého exilu

vychází měsíčně v Mnichově od r. 1955 a do listu přispívají vý-
znační exiloví spisovatelé, žurnalisté a publicisté.

- přináší zprávy ze světa, články o politických, hospodářských a kulturních událostech v Československu
- v rubrice »Naši dopisovatelé v Československu nám hlásí« informuje o tom, co se děje v jednotlivých krajích a městech
- ve sportovní části zaznamenává nejdůležitější výsledky v čs. sportu
- v rubrice »Ze života krajanů a exulantů« referuje o novinkách v exilu
- pobaví vás fejetony a »Záznamy« o tom, »Čemu se doma smějí«

Roční předplatné v USA a Kanadě činí: letecky 6 dolarů, lodní poštou 3.50 dolarů; v Německu 12.— DM, ve Švýcarsku 14.— Fr., ve Švédsku 15.— K., ve Velké Británii £ 1.10.—.

Ukázková čísla dostanete zdarma. Objednávky vyřizuje: České Slovo, 8 München 86, Postfach 860604, Germany. T/1238

CO SI PŘEČTETE V PŘÍŠTÍM ČÍSLE

- Rozhovor TEXTu se sovětským spisovatelem Vladimírem Kuzně-
covem.
- Ukázky z poezie básníka Ivana Divíše.
- Rozbor československo-polských vztahů po srpnové okupaci od
Alfreda Znamierowského.
- Pokračování Rozhovorů s Magdou Husákovou Ernesta Strednan-
ského a reportáže Vladimíra Škuliny Presidentův vězeň.
- Další kulturní a politické zajímavosti.
Čtvrté číslo měsíčníku TEXT vyjde 20. listopadu 1969.

malý oznamovatel adresy

- Kája Čermák
ze Střešovic, nyní údajně v Ka-
nadě
Zn.: „Sestřenice Milena“
T/1236
- Hanuš Šnábl,
býv. žurnalista čs. motorist. ča-
sopisu, nyní někde v Anglii,
adresu na zn. „Áda T.“ — T/1231
- Hejlovi, Karel a Marta,
naposledy Cuxhaven BRD.
Zn.: „Petr Jižní Afrika“ — T/1237

práci hledá

- Mladý lékař
hledá místo jako Assistentsarzt,
nejraději v Bavorsku.
Zn.: „Nástup co nejdříve“
T/1235

volná místa

- Vyučeného číšníka n. servírku,
se znalostí němčiny a angličtiny
hledá český podnik od prosince
t. r. Zn.: „Wertheim Main“
T/1239

různé

- Mince, rytiny, obrazy
koupim: Dipl. Ing. W. F. Müller,
68 Mannheim 1, Max-Josef-Str.
17. Tel. BRD 0621/36960 — T/1229

Vážení přátelé,

náš československý nezávislý měsíčník vychází již tedy třetí měsíc,
nepočítáme-li náborové nulté číslo. Za tak krátký čas našel své čtenáře
v devatenácti zemích světa, v Evropě i v zámoří. Nemalé oběti skupiny
nezávislých novinářů, kteří museli opustit svou zem, přinášejí své
ovoce. Časopis bez čtenářů by byl pochopitelně bezúčelný — náš TEXT
se stává pravidelným kulturním i politickým zážitkem v omezených
možnostech lidí, kteří žijí, nebo začínají žít v nových domovech.

Redakce časopisu ale nemá neomezené prostředky k vydávání nezávis-
lého měsíčníku. Časopis není finančně dotován žádnou politickou, ná-
boženskou, ani jinou organizací, redakce je odpovědná jen své novi-
nářské cti a svým čtenářům. Na čtenářích je ovšem vydávání časopisu
přímo závislé. A to i finančně. Překontrolujte si proto laskavě, zda
jste již zaplatili předplatné, v zámoří i příplatkem za letecké zaslání.

Návod k placení předplatného:

V NSR buď poštovní poukázkou na adresu redakce, nebo převodkou
z bankovního účtu, či poštovní poukázkou na

Bayerische Vereinsbank, 8 München 80, Mauerkircherstr. 27.
Konto čis. 863 750, nebo složenkou Postscheckamt München,
Konto 2306 60,

v zahraničí buď mezinárodní poštovní poukázkou na adresu redakce,
nebo na shora uvedené bankovní konto, převodkou v bance, či po-
sláním šeku v obálce.

V Kanadě se může platit šekem nebo Money Order na Eva Dentová, Post
Box 253, Port Credit, Ontario.

Na platebních formulářích uvádějte laskavě přesně jméno a adresu —
i na šeku.

Děkujeme Vám.

Předplatné: **pololetní:** 10 DM, 2,80 \$ (letecky USA, Kanada, Izrael
apod. 3,50 \$, Indie, Jamajka, Již. Afrika apod. 3,80 \$, Brazílie, Hon-
kong apod. 4,20 \$, Austrálie, Japonsko apod. 4,50 \$).

roční: (se slevou na poštovném) 18,— DM, 5,— \$ (letecky USA, Kana-
da, Izrael apod. 6,40 \$, Indie, Jamajka, Již. Afrika apod. 7,— \$, Brazílie,
Honkong apod. 7,80 \$, Austrálie, Japonsko apod. 8,40 \$).

Zástupci v Kanadě: Eva Dentová, Box 253 Port Credit Ontario, Canada
a Stanley Tümpach, 12-9A St. N. E., Calgary 61, Alta-Canada.

vladimír škutina

presidentů v vězeň

3.

Jídlo dostávali vězni v plechových miskách za dveře, ty se rychle otevřely, vězeň musel jít do vlnout dovnitř a dveře – těžké ocelové dveře – se hned zaklaply. Jednou jsem včas nevtáhl misku dovnitř a ocelové dveře mi přirazily oba palce mezi výplň a rozdrtily mi bříška a oba nehty na palci. Dnes je mám znetvořené jako němě svědectví tehdejších poměrů v československých věznicích.

Druhého dne někdy dopoledne – tedy vlastně už třetího dne mého pobytu v ruzyňské věznici, když už jsem rezignoval a přestal se kojit naději na propuštění, a když už jsem měl v nohách nejméně sto jarních kilometrů po cele, se otevřely dveře a přišel psovd, který dával pokyny trháni hlavy.

Dovedl mě k mému vyšetřovateli. Je dojemné, jak si člověk ve vězení zvykne říkat „můj vyšetřovatel“, „moje cela.“

Můj vyšetřovatel nebyl tentokrát v místnosti sám. U psacího stroje seděla připravena na diktát slečna a u okna stál vysoký, štíhlý muž v brýlích, podle mého odhadu asi čtyřicátník, v kostečkováném saku. Můj vyšetřovatel řekl, že to je zástupce generálního prokurátora a já dnes nemám jiné přání, než se dozvědět jeho jméno.

Sotva jsem byl usazen na prkénko v rohu místnosti, začal muž v brýlích diktovat jakési přiznání, z něhož vyplývalo, že on, zástupce generálního prokurátora z nenávisti vůči socialistickému zřízení a vůči své vlasti, se dopustil rozvracení a podvržení republiky.

Slečna psala jako kulomet a mne překvapovalo, proč tuto sebe-mrskavskou výpověď činí tento důstojný muž právě přede mnou. Četl jsem v kterémsi Jiráskovi, jak se Arnošt z Pardubic dával zavírat do věže a mrskal se kopřivami. Myslel jsem, že toto cvičení důstojného muže je také takovým sebe-mrskavstvím.

K svému údivu jsem se měl však po chvíli dovědět, že to má být moje výpověď a že ji mám podepsat. Domníval jsem se, že mi zaskočilo v uších, nebo že jsem se přeselechl, a proto jsem se ještě jednou zeptal, cože mám udělat.

Muže v brýlích to tak roztřítilo, že zrudnul, naběhly mu žíly a začal na mne, abych okamžitě podepsal, že mě naučí poslouchat.

Odvětil jsem, že to bude asi nedorozumění, že jsem nikdy nic podobného nepravil, a to ho znovu roztřítilo, a jako pominutý smyslu na mne řval, že jestli si myslím, že si můžu dovolovat, tak abych si to rozmyslel, že on – zástupce generálního prokurátora – už zkrátí jinačí pláčky a teprve poznám, co to jsou vymoženosti socialismu. Nevím, co měl na mysli, ale patrně měl své zkušenosti s politickými vězni, a proto bych byl vděčen vyšetřující komisi Generální prokuratury, kdyby mi mohla zjistit jeho jméno a kdybych se mohl dovědět, co tento pán dělá dnes.*)

Chvilu řval a další chvilu mi vyhrožoval; pak skočil k psacímu stroji, vytrhl svou pracně sesumírovanou výpověď a křikl na mne, abych si tedy nadiktoval, co chci. Můj vyšetřující stál za jeho zády a dodnes jsem mu vděčen za pořádký úsměv, jímž mě obdařil, když se naše pohledy setkaly.

Nadiktoval jsem tedy podstatu svého trestního činu, přiznal se bez váhání, že jsem snížil vážnost prezidenta republiky, podepsal jsem to a nechal se zas odvést dolů do cely.

Brzy na to jsem cítil, že mám horečku, a když jsem po několikátě

za sebou zvracel, povolal bachař psovoda a ten mě odvedl nahoru do posledního patra do vězeňské nemocnice. Lékař konstatoval pořádnou anginu, a protože podle rozkazu zástupce generálního prokurátora jsem měl být umístěn v samostatné cele, odvedli mě do ajnclíku v nemocničním traktu.

Hned vedle mě nemocniční cely jsem si všiml podivné živé figury. Na vyvýšené sedačce seděl bachař a bez ustání hleděl okénkem do nemocniční cely. Bylo mi to divné, a třebaže jsem v tomto absurdním prostředí viděl už jinačí záhady, vrtalo mi to hlavou. Byl mi předepsán penicilin a mohl jsem ležet, což byla vymoženost, za níž by většina chovanců ruzyňské věznice dala všechny ostatní výhody.

Druhého dne přišel holič, aby mě oholil. I holič byl bachař, neboť vyšetřovatel nesměl přijít do styku s jinými vyšetřovanci a už vůbec ne s vězni ve výkonu trestu. Holič byl takový fajn chlapík – zkrátka holič, jak si jej představuje mužská fantazie. Od prvé chvíle, kdy mi namydlil bradu, jsem k němu pociťoval důvěru. Využil jsem chvíli, kdy hlídající bachař ve dveřích nemocniční cely okouněl, a šeptem jsem se zeptal, co to je vedle za záhadu.

»Tam je Barák«, zašeptal holič. »Oni ho musí hlídat, aby si něco neudělal.«

Trochu jsem stoupl sám u sebe ve vážnosti, že mám tak nobl sousedství.

Když jsem se uzdravil a vrátil jsem se zase do své cely, padla na mne tíha samoty a začínal jsem podléhat depresím. Nechodil jsem k výsledkům, neměl jsem žádný odhad času a dny se zdály neuvěřitelně nekonečné. Jediným povyražením byla každodenní vycházka.

Vycházka. To je taky taková absurdita. Vycházka spočívá v několika úkonech. První úkon: řev po chodbě a výkřiky »Připravit se na vycházku«. Už to samo o sobě je absurdní, protože vězeň v cele je neustále připraven – jak na vycházku, tak na výslech či na cokoliv horšího.

Úkon druhý: otevřou se dveře cely, v nich stojí psovd a se stejnými procedurami, jako když vedou člověka na výslech – tedy s rukama za zády, s hlavou u zdi atd. odvede vězně k výtahu, svezí jej na dvůr a betonovou uličkou zavede do kotce.

Úkon třetí: vysoká betonová zeď, po jejímž vrcholu se procházejí bachaři, odděluje od sebe malé betonové pláčky, v nichž vězeň chodí dokola, poháněn bachařem nad hlavou. Toto obcházení trvá několik minut. Jak dlouho, to nedovedu odhadnout, ale asi pět minut. Pak se zase otevrou dvířka ve zdi, a nastane –

Úkon čtvrtý: odchod na celu se stejnými procedurami a stejnými bezpečnostními opatřeními jako při úkonu druhém.

Po několika dnech se náhle uprostřed dne otevřely dveře, objevil se věčně úspěšný vůči poručík a kázal, abych si sebral všechny své věci. Všechny mé věci – to byly dvě deky, prostěradlo a ručník s kartáčkem za dveřmi cely.

Rozbušilo se mi srdce, protože jsem uvěřil, že jdu domů. Ale když mě vedl k výtahu a my místo dolů jeli nahoru, pochopil jsem, že se stěhuji.

Odvedl mě až skoro na konec dlouhé chodby a otevřel dveře větší cely, vzniklé prokopáním spojovací zdi dvou cel. Tam stáli v pozoru dva jiní vězni u tří lůžek, z čehož jsem bystře usoudil, že to třetí lůžko je pro mne a že mi končí samovazba.

Když poručík odešel, vzájemně jsem se představili. První, starší z obou, byl jeden významný představitel církve evangelické a druhý, asi čtyřicátník, byl zaměstnancem britského velvyslanectví. Když jsem jim řekl, že jsem zavřený pro urážku hlavy státu, mysleli, že jsem provokatér a viditelně se mne báli. Teprve po pár dnech jsme se domluvili na některých společných známostech, ale moc bych za to nedal, co si o mně myslí dodnes. Díky této jejich opatrnosti jsem později záhy odhalil skutečného provokatéra, který mi byl nasazen do cely, aby ze mne vytáhl, co si myslím o řadě svých přátel.

Tito dva byli zkušení vězni, z nichž první byl zavřen proto, aby se Státní bezpečnost dostala na kobylku českobratrské evangelické církvi – a jak jsem později zjistil, nepochodili – a druhého zavřeli údajně proto, že prodal láhev whisky, ale o té whisky moc nemluví. Byl v Ruzyni už více než sto dní a vyšetřovatelé, kteří se při jeho výslechu střídali, chtěli vědět, jaká je vnitřní organizace britského vel-

a pro určité pravidelné úkony. Jedním z pravidelných úkonů bylo jít do servírované v plechových miskách za dveře cely. Byly to blafy, které často nebyly ani k žrádлу, natož pak k jídlu. Jednou z lahůdek byly takzvané Fleky s patrovým vejcem. Byly to rozvařené těstoviny s nakrájeným vejcem – jedno vejce na jedno patro. Vyhlášenou lahůdkou byla takzvaná »Rána imperialismu« – to byly rozvařené brambory s těstovinami, prolité polévkovým kořením.

K snídani byl servírován buďto »Chruščovův koktejl« – to byla černá brynda, vařená prý ze shnilých kukuřičných zrn, nebo »Myslivcovy čekaně pravá rozkoš« aneb »Pražské králičí nebo zaječí bobky« podávané v neomezeném množství.

Jednoho rána přišla do cely inspekce – prý to byl náměstek ministra vnitra. Vešel, prohlédl si celu a zeptal se, máme-li nějaký dotaz. Můj spoluvězeň, onen advokát se smyslem pro humor, se osmělil a šeptl, že by měl nějaký dotaz. Náměstek ministra vnitra nastavil laskavě ucho.

velvyslanectví a kdo tam chodí a co tam dělá a říká. Taky zřejmě moc nepochodili, protože ho volávali nahoru den co den i po soudu a pořád to nemělo žádný efekt.

Pak jsem zas nějaký den osaměl a potom mi dali do cely mladého muže, který tvrdil, že spolupracoval s Hlasem Ameriky a že to prasklo. Během několika minut jsem zjistil, že mladý muž lže. Měl jsem v Hlasu řadu výborných přátel a leccos jsem o činnosti této stanice věděl, zatímco mladý muž nevěděl zloha nic. Proto, když začal povídat, že se zná s tím a s oním a že je s ním ve styku (což byli moji přátelé, s nimiž jsem si nepřestával dopisovat a nikdy jsem svůj písemný styk s nimi netajil), uhodl jsem, s kým mám tu čest. Vyprávěl jsem tedy hltavě naslouchajícímu mladému muži, že jsem vinen předčasnou smrtí ministra Nejedlého, a tak když ho druhý den zase přestěhovali, jen potvrdili, že je to putující provokatér.

Potom jsem měl ještě několik spoluvěznů. Nejraději však vzpomínám na moudrého advokáta, který už si odbyl věznění v padesátých letech, pak byl bez jakéhokoli soudu propuštěn a nyní znovu zatčen pro rozvracení republiky. To rozvracení spočívalo v pravidelných schůzkách s několika intelektuály v kavárně, kde si vyprávěli anekdoty.

Tento advokát se vyznačoval náramným smyslem pro humor, takže jsme často trávili celé dny vymýšlením přezdivek pro různé bachaře

že žádám o milost. Dopis prý byl odeslán, ale dodnes na něj nemám ani já, ani má rodina odpověď.

Šestadvacátý den mého pobytu v Ruzyni za mnou přišel advokát – můj přítel JUDr. Otakar Motejl. Posadili nás do místnosti v přízemí, a protože jsme věděli, že ve stole jsou odposlouchávací zařízení, klepali jsme svorně prsty o desku stolu a mluvili šeptem. Za chvíli se otevřely dveře a bachař – odposlouchávač se šel podívat, co to praská, a když nic nezjistil, odešel s kroucením hlavy.

Dne 3. července mě oblékli do mých šatů, nasadili mi pouta a odvezli šestsettrojkou k soudu na Ovocný trh. Přeličení bylo tenkrát velice krátké. Jiná předsedkyně – ne už tak půvabná, leč zato laskavější – vyslechla mě kající přiznání, že jsem snížil vážnost prezidenta republiky, a protože to mělo být již podruhé, označila mě za nebezpečného recidivistu.

Pak se soud odebral k poradě, ale než jsem stačil vykonat malou potřebu, už nás volali zpět, aby nám přečetli rozsudek. Jen napsání rozsudku muselo trvat mnohem déle – byly toho plné tři strany na stroji, takže tím se provalilo, že jsem si rozsudek vezl napsaný již z Ruzyně. Byl jsem odsouzen k deseti měsícům nepodmíněně, plus těch šest měsíců podmíněně z prvního procesu.

*) Nebylo třeba, abych zjišťoval na Generální prokuratuře, co tento obrozenecký prokurátor dělá. Přihlásil se sám. Do toho dne jsem neznal jeho jméno – a upřímně přiznávám, že jsem po jeho jménu ani nepátral.

Byla to spíš řečnická otázka. Počátkem září 1968 jsem však dostal dopis, v němž se mi sám ohlásil – samozřejmě. Já dále vykonával úřad prokurátora – a vyhrožoval mi, že když se mu do deseti dnů neomluví, že se mnou naloží podle práva.

Ani jsem neměl čas do limitovaných deseti dnů odpovědět, když při televizním projevu jednoho tajemníka ÚV KSČ byl kritizován náš pořad. Pak se dodatečně ukázalo, že to byl omyl, že dotyčný tajemník si spletl dva pořady dohromady a že s tím, druhým, na který kritika především mířila, jsem já neměl nic společného. Nicméně to probudilo v prokurátorovi chuť k odvetě a druhého dne ráno mi zatelefonoval domů, oznámil mi, že už nemusím na dopis odpovídat, že to je zbytečné, neboť on prý podniká kroky, abych byl vzat do vazby jako aktivní kontrarevolucionář.

Obrátil jsem se okamžitě se žádostí o ochranu ke generálnímu prokurátoru. Ukázalo se, že má zkušenost s oním prokurátorem nebyla jediná a musím z tohoto místa s dikem potvrdit, že mi byla nejen zaručena právní ochrana, ale navíc dotyčný prokurátor už nevykonává svou funkci. A tak jsem se na vlastní kůži přesvědčil, že leden nebyl pouhou formalitou – zaplatbůh i za těch osm měsíců obrodného procesu. Zasily své síme.

(Pokračování příště)

TEXT 69

Československý
nezávislý měsíčník

Czechoslovak independent newspaper. Tschechoslovakische unabhängige Zeitschrift.

Vydává Bohemia, Czechoslovak Cultural Committee. Šéfredaktor Jaroslav Kučera.

Adresa redakce: 8000 München 22, Widenmayerstr. 38, BRD. Telefon 29 41 62. Podepsané články nemusí vždy vyjadřovat názor redakce. Toto číslo vyšlo 21. 10. 1969. Uživěrka čísla 15. 10. 1969.

Cena jednoho čísla 1,50 DM, předplatné na půl roku 10,- DM, zvýhodněné roční předplatné 18,- DM včetně poštovného. Číslo šekového účtu: 863 750 Bayerische Vereinsbank, Mauerkircherstr., 8 München 80, BRD, nebo Postscheckamt München, Ko. 2306 60.